MINISTERUL MEDIULUI

ORDIN

Nr. 625 **din** 28.06.2018

privind aprobarea Planului Naţional de Acţiune pentru conservarea populaţiei de urs brun din România

Având în vedere Referatul de aprobare nr. 101604/14.06.2018 al Direcţiei Biodiversitate,

În temeiul prevederilor art. 31 alin. (4) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările şi completările ulterioare, şi ale art. 13 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 19/2017 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Mediului şi pentru modificarea unor acte normative, cu modificările şi completările ulterioare,

Viceprim-ministrul, ministrul mediului emite următorul

ORDIN:

Art. 1 - Se aprobă Planul Naţional de Acţiune pentru conservarea populaţiei de urs brun din România, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2 - Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

VICEPRIM-MINISTRU
MINISTRUL MEDIULUI
Graţiela Leocadia GAVRILESCU

Anexa

la Ordinul viceprim-ministrului, ministrului mediului, nr. 625 / 14.06.2018

PLAN DE ACȚIUNE
pentru conservarea populației de urs brun din România

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

Cuprins

1. Introducere.....pag.3
2. Statutul de protecție și starea de conservare a populației de urs brun în România.....pag.5
3. Stadiul implementării măsurilor de management al speciei până în prezent și probleme identificate.....pag.11
4. Revizuirea planului de acțiune pentru conservarea populației de urs din România.....pag.18
   - 4.1. Obiectivele Planului de acțiune..... pag.18
   - 4.2. Elaborarea planului de acțiune.....pag.19
5. Acțiuni necesare pentru menținerea stării de conservare favorabile a populației de urs brun din România.....pag.21
6. Mijloace pentru implementarea Planului de acțiune.....pag.59
7. Concluzii.....pag.60

Bibliografie

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

1. Introducere

În conformitate cu prevederile O.U.G. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, art. 31, alin. (4), în scopul protecţiei şi conservării speciei urs brun, s-a elaborat planul de acţiune naţional pentru specia urs brun "Planul de acţiune pentru conservarea populaţiei de urs brun (Ursus arctos arctos) din România", document care conţine măsuri de acţiune şi conservare, în conformitate cu planurile de acţiune pentru specia urs brun, agreate la nivel internaţional/european.

Planul de acţiune pentru conservarea populaţiei de urs din România este un document care revizuieşte Planul de acţiune care a stat la baza măsurilor adoptate începând cu anul 2006 până în prezent de autorităţile publice responsabile cu protecţia şi managementul speciei şi stabileşte acţiunile prioritare necesare pentru conservarea şi managementul populaţiei de urs la nivel naţional, precum şi planificarea măsurilor la scară de timp şi spaţiu.

Planul de acţiune revizuit a fost conceput ca un document concis şi operativ pentru implementarea managementului acestei specii de către instituţiile/organizaţiile cu responsabilităţi în domeniu. Acesta asigură aplicarea prevederilor convenţiilor internaţionale la care România este parte, inclusiv ghiduri şi recomandări privind conservarea populaţiilor de urs la nivel global şi european, ţinând cont de cadrul legislativ, administrativ şi contextul social existent în prezent în România.

Planul de acţiune se doreşte a fi un document flexibil, care să fie revizuit periodic şi adaptat astfel încât să asigure atingerea scopului pentru care a fost elaborat, şi să răspundă în context mai larg obiectivelor de la nivel european. Existenţa unei politici de conservare clare şi obiectivelor în cadrul planului de management la nivel naţional, poate facilita coordonarea politicilor şi acordurilor de gestionare între ţările învecinate care împart populaţia de urşi din Carpaţi.

Planul de acţiune al populaţiei de urs brun în România a fost realizat în cadrul proiectului *LIFE FOR BEAR - LIFE13 NAT/RO/001154 - CONSERVAREA POPULAŢIEI DE URS BRUN DIN ROMÂNIA*, derulat de Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură "Marin Drăcea" - Staţiunea Braşov (fostul I.C.A.S.), în calitate de beneficiar coordonator, în parteneriat cu Ministerul Mediului, Fundaţia Carpaţi, Administraţia Parcului Natural Bucegi, Regia Publică Locală a Pădurilor Kronstadt R.A., Ocolul Silvic al Oraşului Râşnov R.A. în calitate de beneficiari asociaţi.

Obiectivele proiectului LIFE FOR BEAR sunt:

a) Reactualizarea planului de management a populaţiei de urs din România în contextul dezvoltării socio-economice.

b) Îmbunătăţirea stării de conservare a populaţiei de urs brun din zona de conflict Braşov-Valea Prahovei.

c) Optimizarea managementului deşeurilor menajere, pentru reducerea conflictelor om-urs în zona Braşov-Valea Prahovei.

d) Transferul unor tehnici de bune practici către factorii de interes în conservarea şi managementul populaţiei de urs brun.

e) Îmbunătăţirea atitudinii grupurilor de interese locale şi naţionale cu privire la conservarea populaţiei de urs brun şi promovarea siturilor Natura 2000.

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

Importanţa proiectului LIFE FOR BEAR:

Proiectul LIFE FOR BEAR aduce, în plus faţă de ceea ce s-a aplicat până în prezent, un management complex al conflictelor urs-om, prin testarea de noi metode, îmbunătăţirea celor aplicate anterior, respectiv optimizarea soluţiilor. Rezultatele vor conduce la găsirea celor mai eficiente mijloace de reducere a impactului negativ al dezvoltării urbane asupra conservării populaţiei de urs, respectiv a îmbunătăţirii educaţiei oamenilor privind protejarea acestei specii, cu efect maximal asupra tuturor habitatelor şi speciilor din zonă.

Proiectul pune baza formării unor echipe de specialişti în domeniul cinegetic la nivel naţional, care să intervină în cazurile de soluţionare a conflictelor om-urs (capturări, relocări, salvări urşi din capcane neautorizate, eliberări din zone captive, etc.).

Pentru corelarea acţiunilor, Proiectul LIFE FOR BEAR (*LIFE13 NAT/RO/001154)* a colaborat cu proiectele: WOLFLIFE – (LIFE13NAT/RO/000205 – „Implementarea celor mai bune practici pentru conservarea in-situ a speciei Canis lupus la nivelul Carpaţilor Orientali", proiect care va realiza Planul naţional de acţiune pentru specia lup (Canis lupus) şi proiectul LIFE Connect Carpathians (LIFE12 NAT/UK/001068)". În zona de vest a României, în urma implementării proiectului „Enhancing landscape connectivity for brown bear and wolf through a regional network of NATURA 2000 sites in Romania - LIFE Connect Carpathians (LIFE12 NAT/UK/001068)" va fi realizat un Plan regional de acţiune pentru urs, cu măsuri specifice de management adresate coridorului ecologic Apuseni - Carpaţii Meridionali.

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

2. Statutul de protecție și starea de conservare a populației de urs brun în România

Specia urs (*Ursus arctos*) este inclusă în Anexa II a Directivei Habitate, respectiv Anexa 3 a OUG nr. 57/2007, care include specii de faună și floră sălbatică de interes comunitar, a căror conservare necesită declararea de Arii Speciale de Conservare (SAC) formând Rețeaua Natura 2000. Specia este listată în Anexa IV a Directivei Habitate, respectiv Anexa 4A a OUG nr. 57/2007, ca specie de interes comunitar care necesită protecție strictă. Printre obligațiile ce decurg din Directiva Habitate se numără: menținerea stării de conservare favorabilă a populației de urs brun, monitorizarea și raportarea periodică către Comisia Europeană a stării de conservare a speciei.

De asemenea, specia *Ursus arctos* este inclusă în Anexa II (Specii de faună strict protejate) a Convenției privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, adoptată la Berna la 19 septembrie 1979, la care România a aderat prin Legea nr. 13/1993.

În vederea asigurării regimului de protecție al speciilor de faună sălbatică de interes cinegetic, ținând cont de prevederile legislației UE și ale convențiilor internaționale din domeniul protecției naturii, *Legea nr. 407/2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic*, cu modificările și completările ulterioare, impune restricții privind desfășurarea activității de vânătoare, specia *Ursus arctos* fiind inclusă în Anexa 2 a acestei legi, ca specie de interes cinegetic la care vânarea este interzisă. În vederea reducerii conflictelor om-urs și controlului populației de urs brun, în România autoritățile competente aprobă derogări de la măsurile de protecție strictă în baza prevederilor art. 16 din Directiva Habitate.

Cartea Roșie a vertebratelor din România (Botnariuc și Tatole 2005), în urma analizării datelor existente la acea dată, pe baza criteriilor și categoriilor elaborate de IUCN (2001), a inclus populația de urs brun din România în categoria speciilor vulnerabile.

Starea de conservare - Evaluarea stării de conservare a tuturor mamiferelor sălbatice din Europa, inițiată în 2005, în conformitate cu liniile directoare IUCN de evaluare a statutului de conservare a speciilor la nivel regional, include specia urs brun în categoria speciilor neamenințate (LC) pentru fiecare nivel regional analizat: continentul Europa (inclusiv partea europeană a Rusiei) și respectiv teritoriul UE25 (Temple și Terry 2007).

În prezent, la scară globală, în urma evaluării statutului de conservare evaluat pe baza criteriilor IUCN, ursul brun este listat ca specie neamenințată (LC - Least Concern) (McLellan și colab., 2008).

Conform prevederilor Directivei Habitate, statutul de conservare este considerat „favorabil" dacă:

a) datele de dinamică a populației indică faptul că specia se menține pe termen lung ca element viabil al habitatelor sale naturale;

b) aria de extindere naturală a speciei nu se reduce și nici nu există riscul să se reducă în viitorul apropiat;

c) specia dispune și este foarte probabil că va continua să dispună de un habitat suficient de extins pentru a-și menține populația pe termen lung.

În urma evaluării stării de conservare a speciilor sălbatice și a habitatelor naturale prevăzute în Anexa IV și Anexa V la Directiva Habitate în vederea raportării către Comisia Europeană în

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MEDIULUI

baza art. 17 din directivă, realizată în anul 2013 pentru perioada 2006-2012, ***starea de conservare a populației de urs brun din România este favorabilă la nivelul regiunilor biogeografice alpină și continentală*** în care este răspândită specia.

Mărimea populației de urs brun la nivelul țării noastre a cunoscut variații în timp datorate presiunii antropice. În timpul celui de-al doilea război mondial, specia a fost vânată în exces și după război au mai rămas sub 1000 de indivizi. La începuturile anilor '50, în România erau estimate 860 de exemplare. Ca urmare a scăderii alarmante a populației de urs, vânătoarea acestei specii a fost restricționată prin Decretul nr. 76/7.02.1953, fiind stabilit un sezon legal de vânătoare în perioada 1 martie - 15 ianuarie, interzisă vânarea femelelor de urs cu pui în tot timpul anului și împușcarea ursilor în bârlog, stabilită o cotă de recoltare și obligativitatea obținerii licenței de vânătoare individuală. Populația de urs în țara noastră a crescut constant până în 1969, când a atins un număr de aproximativ 4700 de indivizi. Începând cu 1969, datorită presiunii determinate de vânătoare, populația de urs a început să scadă, atingând în 1974 aproximativ 3700 de exemplare. Anul 1976 a marcat începutul unei noi perioade în managementul populației de urs în România prin introducerea Legii 26/1976 (Anon., 2005). Prin această lege s-a stipulat perioada de vânătoare, care a fost diminuată la 6 luni și împărțită în 2 perioade (15 martie - 15 mai și 1 septembrie - 31 decembrie), au fost stabilite unități speciale pentru managementul vânatului al căror regim de administrare se realiza prin planuri speciale forestiere și de vânătoare care au dus la creșterea populației de urs, în mod particular datorită cantității mari de hrană zilnice și de creștere a perioadelor de hrănire (Micu, 1998). Rezultatul acestor măsuri de protecție a fost o creștere substanțială a numărului de urși, atingând un vârf de aproape 8000 de indivizi în 1988. Numărul ursilor a scăzut substanțial din 1989 până în 1996 datorită braconajului, utilizării ilegale de otrăvuri și cotei de recoltă legale foarte mare (Anon., 2005). Începând cu anul 2001, populația de urs din România a înregistrat an de an o creștere ușoară a mărimii populației (Cazacu și colab. 2014).

Luând în considerare data aderării României la UE, conform evaluărilor din perioada respectivă, populația de urs era estimată la circa 6000 de exemplare, reprezentând aproximativ 35-40% din efectivele estimate la nivelul Europei (exceptând Rusia), depășind numărul optim estimat de urși, de 4000 de exemplare, pe care habitatul natural îl susține în condiții naturale și care ar minimaliza impactul socio-economic (Anon., 2005).

Mărimea populației de urs brun din România este estimată la nivelul anului 2016 ca fiind cuprinsă în ***intervalul 6050-6640 de exemplare***, conform studiului finanțat de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului *"Studiu privind estimarea populațiilor de carnivore mari și pisică sălbatică din România (Ursus arctos, Canis lupus, Lynx lynx și Felis silvestris) în vederea menținerii într-o stare favorabilă de conservare și pentru stabilirea numărului de exemplare din speciile strict protejate care se pot recolta în cadrul sezonului de vânătoare 2016-2017"*.

Cea mai mare populație de urs din Europa se regăsește în Carpații românești (Ionescu 1999), fiind o populație stabilă (Straka *et al.* 2012) răspândită majoritar în bioregiunea alpină (Ionescu 1999). Studiile anterioare desfășurate pe exemplare de urs din România au indicat prezența unei singure populații (fără substructurare genetică) și o valoare ridicată a diversității genetice. Astfel ***populația de urs din țara noastră a***

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

înregistrat una din cele mai ridicate valori ale diversității genetice din lume (Cotovelea *et al.* 2013).

S-a constatat existența unei singure populații cu o diversitate genetică ridicată de-a lungul Carpaților din România, rezultat confirmat prin analiza bayesiană. În schimb, structura de familie a urșilor habituați reprezintă o amenințare asupra echilibrului său genetic, ***pe termen lung existând pericolul apariției de exemplare degenerate, ca urmare a consangvinizărilor*** repetate posibile (Cotovelea 2014).

O amenințare asupra structurii populaționale o reprezintă urșii habituați, aceștia manifestând un comportament care nu este natural, tolerând prezența omului în mod neobișnuit (Schwartz *et al.* 2006).

La nivel regional, populația de urs din România este parte a populației din Carpați din cele 10 populații de urs de la nivelul Europei. Populația de urs brun din Carpați este cea mai mare populație a acestei specii din Europa (exceptând Rusia), fiind estimată la aproximativ 7000 de indivizi din totalul de cca. 18000 de urși, iar dinamica mărimii acestei populații este stabilă (Boitani și colab. 2015).

Figura 1. Distribuția populațiilor de urs brun în Europa

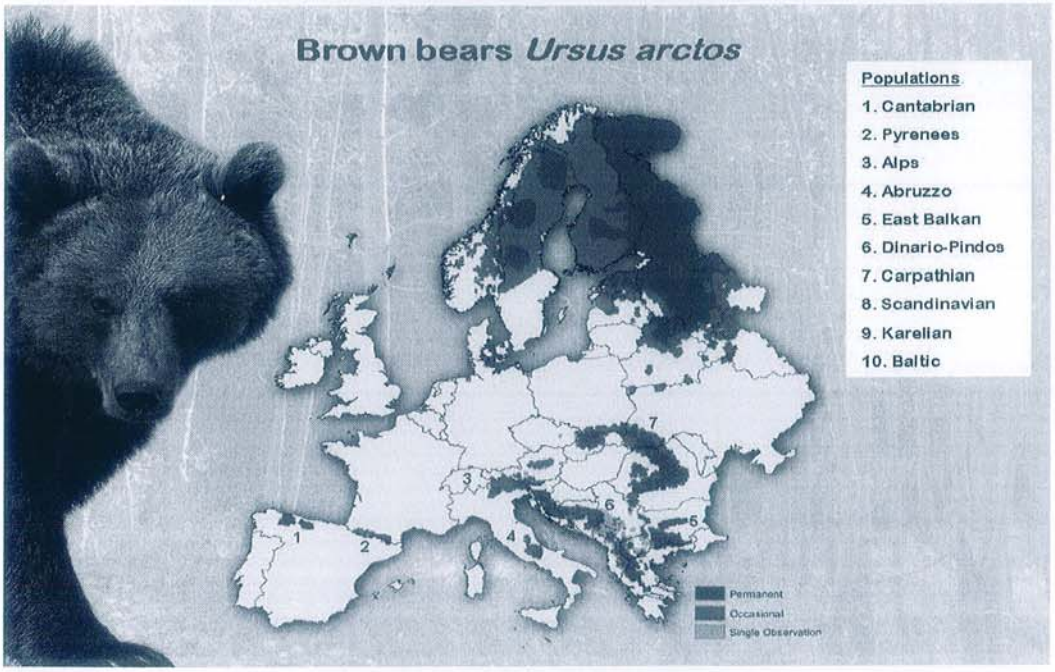

Aria de distribuție a populației de urs brun din Carpați, la nivelul țărilor al căror teritoriu se suprapune peste aria de distribuție a acestei populații (România, Polonia, Serbia, Slovacia, dar exceptând Ucraina datorită lipsei informațiilor) este stabilă.

Distribuția populației de urs brun din România a fost mai mare în trecut, dar a fost redusă după cel de-al doilea război mondial, crescând încet după terminarea războiului. Conform datelor din literatură, habitatul speciei urs în România ocupa la nivelul anilor 1960-1970 aproximativ 28000 de km^2 (Micu, 1998). Ca urmare a măsurilor adoptate în anul 1976, o dată cu creșterea mărimii populației înregistrată în perioada respectivă, aria de răspândire a acestei

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

specii a crescut la 65000 km^2. În anul 2005, populația de urs brun în România ocupă o zonă de peste 69000 km^2, care reprezintă aproximativ 30% din suprafața țării, la altitudini mai mari de 600 m, de-a lungul întregii suprafețe împădurite din Carpații României, 93% fiind localizată în zona de munte și 7% în zona de deal (Anon., 2005). După estimările oficiale, cea mai mare densitate se înregistrează în zona centrală și nord-estică a Carpaților, în județele Covasna, Brașov, Harghita, Bistrița, Buzău, Mureș și Neamț. La nivel local, cea mai mare densitate de urși a fost înregistrată în zona Brașov-Valea Prahovei, în masivele Bucegi, Postăvaru, Piatra Mare și Munții Baiului, unde densitatea de urși este cuprinsă între 50-60 exemplare/10.000 ha de habitat. Aici sunt incluși și urșii habituați, care intră pe domeniul public (Jurj., 2016).

După analiza proiectului LIFE FOR BEAR în perioada 2015-2016, populația de urs brun indicând o prezență permanentă pe minim 71.840 km^2 la nivel național.

Figura 2. Distribuția ursului brun în România (Analiză proiect LIFE FOR BEAR 2016)

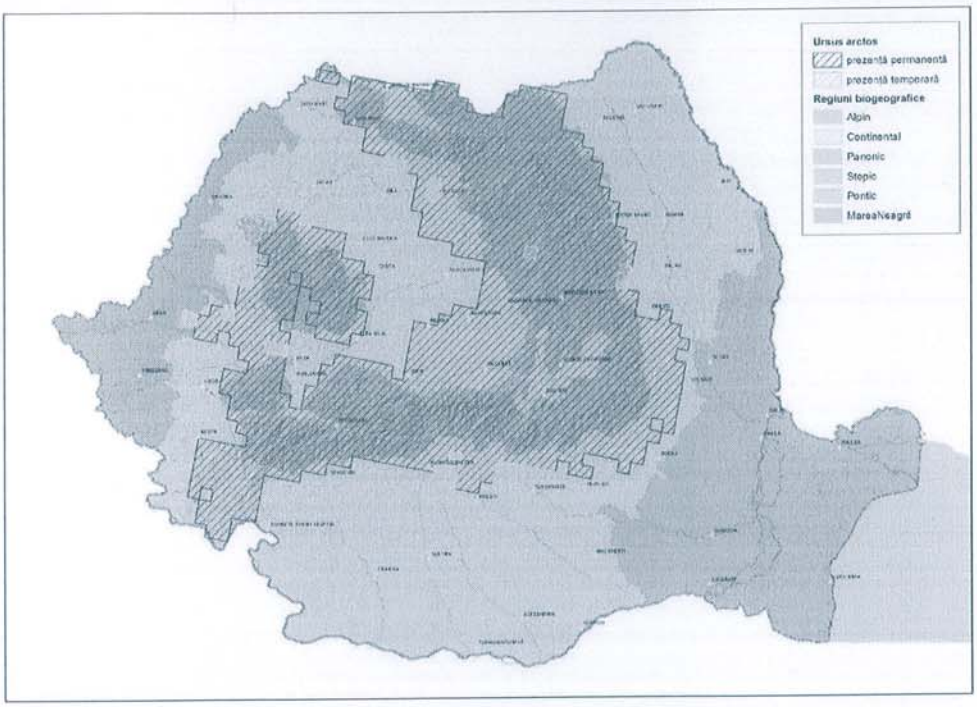

Habitatele specifice ursului brun sunt pădurile de amestec din zona de deal și de munte, de întindere mare, puțin deranjate de activitatea antropică, care oferă condiții de adăpost, liniște și hrană, acestea fiind indispensabile pentru supraviețuirea speciei. Ursul este o specie omnivoră, oportunistă, cu o gamă largă de cerințe biologice în timpul ciclului de viață, fapt care poate conduce la apariția conflictelor cu omul. În contextul alterării continue a habitatului natural datorită presiunilor antropice, aceștia tind să utilizeze habitatele de calitate superioară ca resursă trofică din apropierea așezărilor umane, ceea ce conduce la amplificarea conflictului om-urs. În cadrul proiectului LIFE13 NAT/RO/001154 o activitate importantă o constituie analizarea la nivel național a calității habitatelor specifice ursului brun, având în vedere că ultima evaluare pe baza cheilor de bonitare a fost realizată în anul 2002, aceasta asigurând datele necesare

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

pentru identificarea zonelor în care se impune implementarea de măsuri pentru conservarea habitatelor esențiale speciei.

Conform raportului național elaborat în anul 2013 de România privind evaluarea stării de conservare a speciei pentru perioada 2006-2012, în tabelul nr. 1 sunt prezentate **presiunile și amenințările** asupra speciei la nivelul regiunilor biogeografice (alpină și continentală), și importanța acestora, stabilită pe baza opiniei experților.

Tabelul nr. 1. Presiunile și amenințările asupra speciei Ursus arctos arctos și importanța acestora la nivelul regiunilor biogeografice alpină și continentală din România.

Codul și denumirea	Nivel de importanță			
	Regiunea biogeografică Alpină		Regiunea biogeografică Continentală	
	Presiune	Amenințare	Presiune	Amenințare
B06 – pășunat în pădure/zonă împădurită	L	L	L	L
D01.02 - drumuri, autostrăzi	L	L	L	L
D01.04 - linii de cale ferată, TGV	L	L	L	L
E01.01 - urbanizare continuă	M	M	M	M
E01.03 - locuire dispersată	L	L	L	L
E03.01 - depozitarea deșeurilor menajere/de la facilități de recreere	L	L	L	L
F03.02.03 - capturare cu capcane, otrăvire, braconaj	M	M	M	M
G01.03.02 - utilizarea vehiculelor motorizate off-road	M	M	M	M
J03.01.01 - reducerea disponibilității prăzii (inclusiv carcase)	L	L	L	L
J03.02 - reducerea antropică a conectivității habitatului	H	M	H	H
K03.06 - conflictul cu animale domestice	M	M	M	M

L – importanță scăzută; M – importanță medie; H – importanță mare.

La nivelul Europei, amenințările cele mai relevante sunt: pierderea habitatului din cauza dezvoltării infrastructurii, perturbarea, nivelul scăzut de acceptare de către unele segmente ale populației din mediul rural, capacitatea redusă a instituțiilor de management, factori bio-ecologici intrinseci (de ex. populația de urs mică) și mortalitatea accidentală. Este de așteptat ca multe dintre aceste amenințări să devină mai importante în viitor (Boitani și colab., 2015). Conform evaluării realizate în anul 2012 privind statutul, managementul și distribuția carnivorelor mari în Europa (Kaczensky și colab., 2013), prin studiul finanțat de Comisia Europeană, în cazul populației de urs brun din Carpați, la lista amenințărilor relevante se adaugă degradarea habitatului datorat activităților umane (recoltare masă lemnoasă și alte specii de plante, etc.), lipsa cunoștințelor privind populația de urs pentru întreaga arie de distribuție a acestei populații.

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

Figura nr.3 Pierderea habitatului natural în urma activităților antropice în zona Brașov – Valea prahovei (Analiză Proiect LIFE FOR BEAR)

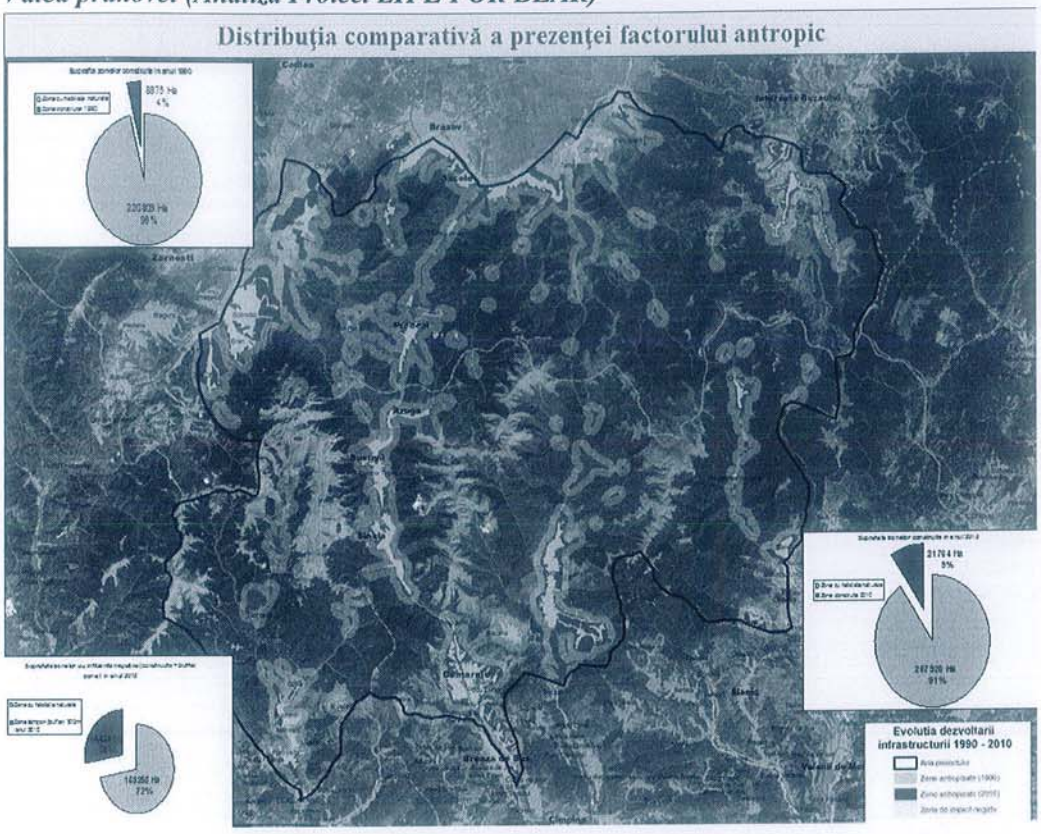

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

3. Stadiul implementării măsurilor de management al speciei urs brun până în prezent și probleme identificate

"Planul de management și de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România", elaborat în anul 2005, în baza prevederilor Convenției de la Berna și a recomandărilor din "Planul de acțiune pentru conservarea ursului brun în Europa" (Swenson și colb., 2000), stabilește obiectivele de management într-un cadru definit de legislația internațională și internă, măsurile necesare pentru conservarea populației de urs brun și a habitatelor naturale specifice, precum și asigurarea coexistenței omului cu această specie. "Planul de management și de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România" reprezintă un document fundamental în procesul de luare a deciziilor, stabilind liniile directoare privind măsurile de conservare adoptate anual de către autoritățile și organizațiile responsabile de managementul acestei specii.

Deși acest plan de management nu a fost aprobat printr-un act normativ, măsurile necesare pentru managementul speciei sunt incluse în legislația națională.

În funcție de grupul de interese din care fac parte, factorii interesați și-au exprimat în această perioadă de timp opiniile, de multe ori prin mijloace media și prezentând situații extreme și cu impact, care merg de la interzicerea totală a vânătorii (în cazul ONG-urilor, conservaționiști) până la eliminarea totală a exemplarelor de urs din anumite zone, modificarea legislației pentru a scoate ursul din lista speciilor strict protejate și să fie permisă vânarea acestora și reducerea mărimii populației până la numărul optim estimat pe baza cheilor de bonitare (gestionari fonduri de vânătoare, factori politici locali etc.).

Măsurile de management aprobate de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului în această perioadă s-au bazat pe prevederile "Planului de management și de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România", elaborat în anul 2005, astfel încât să răspundă obligațiilor asumate prin aderarea la UE și convențiile internaționale în domeniul protecției naturii, dar care să răspundă și realității socio-economice din România.

Principiile de bază ale planului de acțiune, pornind de la considerentele că mărimea optimă a populației de urs brun, din punct de vedere ecologic, social și economic, este de aproximativ 4.000 de exemplare, iar habitatele specifice ocupă o suprafață de aproximativ 69.000 km^2 la nivel național, sunt următoarele:

a) Menținerea unei populații viabile de urs brun într-un mod durabil, care să îndeplinească rolul ecologic în toate ecosistemele care oferă condiții adecvate pentru existența speciei;
b) Menținerea unei structuri normale din punct de vedere ecologic a populației de urs brun;
c) Monitorizarea dinamicii populației de urs brun în vederea stabilirii măsurilor de management ce se impun;

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

Tabelul nr. 2. Stadiul implementării planul de acțiune pentru populația de urs din România în perioada 2005-2018

DENUMIREA ACȚIUNII	MOD DE IMPLEMENTARE	INSTITUȚII RESPONSABILE	RESURSE FINANCIARE	TERMENE DE IMPLEMENTARE	STADIUL IMPLEMENTĂRII
0	1	2	3	4	
ESTIMAREA POPULAȚIEI					
Metode de bază pentru estimarea populației de urs	Evaluarea numărului de urși prin: (1) măsurarea urmelor și evitarea dublei înregistrări prin eliminarea de la numărare a urmelor cu dimensiuni egale (toleranța de 1cm); (2) metoda identificării unităților reproductive; (3) observații directe la punctele de hrănire. - se vor realiza primăvara - se vor realiza instruiri amănunțite privind utilizarea metodelor. - se vor corela evaluările între fonduri de vânătoare - se va publica evaluarea din 2010 pe site-ul MMP - se va realiza structurarea populației pe clase de vârstă și sexe - coordonarea acțiunilor se va realiza cu mai mult personal de specialitate - metodologia de evaluare	MM ANPM ICAS gestionari fonduri cinegetice/ administratori arii naturale protejate	Buget MM gestionari fonduri cinegetice/ administratori arii naturale protejate	În fiecare primăvară	MM a finanțat anual studii de evaluare a populației de urs prin care se analizează datele obținute la evaluările realizate de gestionarii fondurilor de vânătoare, centralizate de ANPM, date obținute din teren utilizând metodele de bază, conform metodologiei transmise de MM. În cadrul acestor studii au fost realizate instruiri ale gestionarilor fondurilor cinegetice privind aplicarea metodelor de evaluare prevăzute în ghidul elaborat în anul 2011. În anul 2013, prin proiect POS Mediu Axa 4, a fost elaborată și metodologia de monitorizare în vederea evaluării stării de conservare și îndeplinirii obligațiilor de raportare conform art. 17 al Directivei Habitate.

Metode complementare de estimare	- marcare remarcare, montare de emițătoare GPS pentru determinarea mărimii teritoriilor și a suprapunerilor dintre acestea - analize genetice - analiza structurii naturale a populației Experimentarea unor metode alternative de estimare și implementarea lor	organizații și instituții interesate	Proiecte și alte surse		Metodele complementare au fost aplicate doar la nivel regional sau local, prin proiecte LIFE, POS Mediu) având în vedere costurile aplicării la scară mare a acestora. La nivel național, INCDS colectează probe recoltate de la exemplarele capturate în baza derogărilor acordate de MM pentru efectuarea de analize genetice.
Implicarea NGO în procesul de estimare	- anunțarea în timp util a NGO interesate	MM		Permanent	Implicarea NGO în procesul de estimare este deficitară în anumite zone, datorită comunicării defectuoase sau chiar lipsei comunicării la nivel local cu gestionarii fondurilor de vânătoare.
CONSERVAREA HABITATELOR ȘI SPECIEI					
Studii științifice prioritare	- utilizarea habitatelor și capacitatea de suport a habitatelor, fragmentarea habitatelor și identificarea unor zone de conectivitate a acestora - proiectare/ implementare a rețelelor ecologice - mărimea teritoriilor și suprapunerilor - caracteristicile ecologice ale populațiilor (natalitate , mortalitate, spor anual, etc.) - starea favorabilă de conservare - analiza structurii genetice a populației	Instituții interesate	Proiecte și programe de finanțare	Permanent	Proiecte finanțate prin LIFE, POS Mediu au fost derulate privind capacitatea de suport a habitatelor, fragmentarea habitatelor și identificarea unor zone de conectivitate a acestora, coridoare ecologice la nivel local (la nivelul unor SCI-ri, zone de implementare a unor proiecte de dezvoltare infrastructură de transport) sau de regiune/regional (conectivitatea populației de urs din M-ții Apuseni/conectivitatea populației de urs din România și Ucraina). Recent au fost realizate studii genetice asupra populației de urs, inclusiv pentru stabilirea izolării unor subpopulații din Carpați.
Evitarea fragmentării habitatelor	- toate activitățile cu potențial impact negativ asupra habitatelor folosite de urs se vor realiza sub controlul și cu avizul MMP	MM	Beneficiarul activității	Permanent	Legislația națională privind evaluarea impactului unor activități asupra habitatelor speciei a fost completată/îmbunătățită.

Acţiuni de diminuare a efectelor negative ale autostrăzilor	- podurile de trecere, tuneluri şi viaducte - alte măsuri incluse la proiectarea autostrăzilor - identificarea "fragmentation hot-spots"	MM Beneficiarii	Beneficiarul lucrărilor		Proiecte de autostrăzi au fost modificate de beneficiarul lucrărilor ca urmare a rezultatelor studiilor derulate, consultărilor şi implicării instituţiilor ştiinţifice şi ONG-urilor pentru reducerea impactului asupra populaţiei de urs
Zone speciale de protecţie (SCI) pentru carnivore mari	- realizarea unei baze de date privind proiectele - elaborarea şi aprobarea planurilor de management care vor include măsuri de protecţie speciale în SCI-urile declarate pentru urs	MM şi ANPM	proiecte		Un număr de 90 de SCI-uri, având o suprafaţă de 19144 km^2, din totalul de 383 de SCI-uri sunt desemnate pentru această specie. Proiecte finanţate prin POS Mediu Axa 4 au avut ca rezultat elaborarea planurilor de management, mare parte din acestea fiind în prezent în curs de avizare.
Administrarea hranei complementare	- distanţa de administrare a hranei să fie de minim 2 km faţă de localităţi şi în locaţii diferite - hrana se administrează pentru reducerea conflictelor, pentru ajutarea şi protejarea speciei (conform planurilor de management cinegetic). - hrana administrată trebuie să fie compatibilă cu regimul alimentar natural - certificarea sanitar - veterinară a hranei complementare administrate	gestionari fonduri cinegetice/ administratori arii naturale protejate	gestionari fonduri cinegetice/ administratori arii naturale protejate	Permanent	Administrarea de hrană complementară s-a realizat în baza Ordinul 478 din 16 octombrie 2002 privind aprobarea Normelor de întocmire a studiilor de specialitate pentru gestionarea durabilă a vânatului şi a Instrucţiunilor de aplicare a Normelor de întocmire a studiilor de specialitate pentru gestionarea durabilă a vânatului
Integrarea managementului forestier cu cel al faunei	- consultarea gestionarilor fondurilor cinegetice şi a administratorilor ariilor naturale protejate la elaborarea amenajamentelor silvice - introducerea arborilor/arbuştilor fructiferi	MM		Permanent	Planurile de management cinegetic şi amenajamentele silvice se armonizează cu planurile de management ale ariei naturale protejate
Armonizarea legislaţiei	- proces continuu bazat pe studiile anterioare	MM		Permanent	Legislaţia de mediu a fost modificată dar există încă aspecte care nu sunt corelate cu prevederile din legislaţia existentă din alte domenii

PREVENIREA ŞI REDUCEREA CONFLICTELOR					
Educaţia populaţiei locale	- editare de materiale, prezentări, conferinţe publice - lansare de programe educaţionale interactive	MM Gestionari fonduri cinegetice NGO Administratori arii naturale protejate	proiecte	Permanent	Proiecte finanţate prin LIFE, POS Mediu derulate la nivel local sau regional
Managementul deşeurilor	- containere speciale care nu permit accesul - colectarea zilnică a deşeurilor în localităţile cu potenţial ridicat de apariţie a conflictelor om-urs	Autorităţi locale APM şi GNM	Proiecte şi bugetele locale	Permanent	În cadrul unor proiecte au fost asigurate la nivel local containere şi colectarea zilnică a deşeurilor
Relocarea exemplarelor problemă		MM, Gestionari fonduri cinegetice, ONG	Gestionarii fondurilor cinegetice		Măsura a fost aplicată anual, în limitele stabilite de legislaţia naţională
Reglementarea activităţii umane în zonele de interacţiune om-urs	- interzicerea turismului bazat pe urşii gunoieri - interzicerea activităţilor umane (hrănire, hăituirea cu câini) care încurajează habituarea ursului şi alterează comportamentul natural al acestuia - interzicerea practicării sporturilor motorizate (ATV, motociclism, enduro, sănii cu motor)	Autorităţile locale		Permanent	Măsuri stabilite punctual/local prin decizii ale autorităţilor locale sau prin regulamentele unor arii naturale protejate în anumite zone
Studiul tipurilor de conflicte şi elaborarea măsurilor şi procedurilor pentru prevenire	- înregistrarea conflictelor – raportare la ITRSV şi APM - realizarea unei analize anuale - set de măsuri de prevenire – instituţii interesate	MM	Buget, gestionari fonduri cinegetice, proiecte		MM a finanţat studii anuale privind pagubele înregistrate pe baza datelor centralizate de ANPM şi a deciziilor ITRSV pentru acordarea de despăgubiri în baza HG nr. 1679/2008. Prin alte surse de finanţare (LIFE) au fost derulate studii la nivel local privind tipurile de conflicte, factori care favorizează producerea pagubelor, măsuri de prevenire.
Informarea opiniei publice şi implicarea ONG-urilor		Autorităţi centrale, instituţii de învăţământ, ONG, etc.			Proiecte finanţate prin LIFE, POS Mediu derulate la nivel local sau regional au asigurat sprijinul financiar pentru organizarea de întâlniri cu factorii interesaţi şi editarea de materiale pentru informarea opiniei publice.

Implementarea măsurilor de prevenire	- resurse financiare prioritare pentru acțiuni de prevenire - acțiuni de prevenire a pagubelor provocate de urs - cod de bune practici pentru prevenirea conflictelor cu carnivorele mari	MM Gestionari fonduri cinegetice		Permanent	Implementarea la nivel local a unor măsuri de prevenire, dar finanțarea a fost asigurată prin proiecte.
Compensarea pagubelor	- compensarea se realizează doar acolo unde s-a constatat implementarea măsurilor de prevenire, conform legislației în vigoare - măsuri pentru implementarea legislației	MM Gestionari fonduri cinegetice	Buget MM	Permanent	Compensarea doar a pagubelor asupra culturilor agricole/silvice și animalelor domestice conform HG nr. 1679/2008, dar legislația în vigoare nu stabilește obligativitatea implementării de către proprietarii culturilor agricole/silvice și animale domestice a unor măsuri de prevenire pentru acordarea despăgubirilor pentru pagube produse de specii strict protejate. Nu există legislație și un sistem funcțional, pentru compensarea pagubelor produse de specia urs brun, bunurilor materiale și vătămărilor umane.
CONTROLUL MĂRIMII POPULAȚIEI					
Acordarea derogărilor	- raport anual privind pagubele înregistrate și efectele aplicării derogărilor - stabilirea nivelului maxim de intervenție în urma unui studiu științific	MM			MM a finanțat studii anuale privind efectele aplicării derogărilor asupra mărimii populației de urs și stabilirea numărului maxim de intervenție
Colectarea datelor și recoltarea probelor biologice	- standardizarea prin fișe speciale - metodologie unitară de recoltare a probelor - asigurarea conservării - analiza probelor	Gestionari fonduri cinegetice MM			MM prin ANPM a transmis gestionarilor anual metodologia de evaluare a efectivelor, fișele de colectare a datelor din teren pe fiecare fond de vânătoare și gestionar, formatul raportului privind acțiunea desfășurată în baza derogării acordate și obligativitatea recoltării probelor biologice de la exemplarele capturate/recoltate sunt stabilite prin Ordin.

Asigurarea transparenței privind cota de recoltă, efectivele, etc.	- pe site sau la cerere - datele sunt publice	MM			MM a publicat pe site rapoarte ale unor studii de evaluare, dar nu anual și a răspuns solicitărilor primite privind efectivele evaluate la nivel național, numărul de exemplare recoltate.

4. Revizuirea „Planului de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România" ca parte integrată a „Planului de management pentru conservarea populației de urs brun din România"

Obiectivul general propus pentru elaborarea viitorului plan de management îl constituie ***conservarea populației de urs brun din România menținând mărimea populației de urs la un nivel care să asigure o bună conviețuire cu populația umană.***

Pentru a se atinge obiectivul general prin implementarea obiectivelor de conservare al planului de management se elaborează "Planul de acțiune pentru conservarea populației de urs brun (Ursus arctos arctos) din România".

4.1. Obiectivele „Planului de acțiune pentru conservarea populației de urs brun (Ursus arctos arctos) din România".

Menținerea pe termen lung a populației de urs brun și a habitatului său într-o stare de conservare favorabilă, în coexistență cu oamenii, reprezintă obiectivul general la nivel național.

Planul de acțiune pentru conservarea populației de urs brun (Ursus arctos arctos) din România ce reprezintă un document orientat spre implementare, care se adresează autorităților responsabile și organizațiilor implicate în gestionarea speciei la nivel național. Prin acest document sunt stabilite măsuri specifice pentru fiecare acțiune, precum și cadrul de punere în aplicare (perioada de timp, surse de finanțare și autoritatea/organizația responsabilă pentru implementarea măsurii).

Planul de acțiune pentru conservarea populației de urs din România asigură o prioritizare a măsurilor de conservare și coordonarea acțiunilor factorilor implicați în conservarea și gestionarea populației de urs din România, pentru atingerea obiectivelor de conservare.

Obiectivele de conservare ale speciei urs brun în România sunt:

a) Asigurarea arealului de distribuție și a mărimii populației pentru menținerea stării de conservare favorabile a speciei urs brun;

b) Menținerea conectivității populației de urs brun în regiunea Carpatică;

c) Prevenirea, controlul pagubelor și rezolvarea conflictelor om-urs;

d) Educare, informare și comunicare cu privire la specia urs brun și managementul acesteia;

e) Îmbunătățirea cadrului legal și instituțional cu privire la managementul speciei urs.

Principiile de bază ale planului de acțiune, pornind de la considerentele că după ultimele date se constată că mărimea optimă a populației de urs brun, din punct de vedere ecologic, social și economic, este de aproximativ 4.000 de exemplare, iar habitatele specifice ocupă o suprafață de aproximativ 71840 km^2 la nivel național (LIFE FOR BEAR 2016), sunt următoarele:

a) Menținerea unei populații viabile de urs brun într-un mod durabil, care să îndeplinească rolul ecologic în toate ecosistemele care oferă condiții adecvate pentru existența speciei;

b) Menținerea unei structuri normale din punct de vedere ecologic a populației de urs brun;

c) Monitorizarea dinamicii populației de urs brun în vederea stabilirii măsurilor de management ce se impun;

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

La nivel european, a fost publicat în ianuarie 2015, documentul prin care sunt identificate acțiunile cheie pentru populațiile de carnivore mari din Europa (Boitani și colab., 2015), pe următorii cinci ani, în scopul îmbunătățirii stării de conservare a acestor populații. Acest document asigură autorităților responsabile și factorilor interesați din țările din regiune o planificare strategică pentru acțiunile relevante ce vor fi aplicate în perioada respectivă. În elaborarea Planului de acțiune pentru conservarea populației de urs din România au fost analizate acțiunile generale pentru speciile de carnivore mari din Europa și acțiunile necesare la nivelul populației de urs brun din regiunea Carpaților stabilite prin acest document.

Planul de acțiune pentru conservarea populației de urs din România are în vedere situația specifică țării noastre, asigurând o prioritizare a acțiunilor și coordonarea factorilor implicați în conservarea și gestionarea populației de urs din România, pentru::

a) asigurarea datelor de încredere ca suport științific în procesul decizional,
b) menținerea unei populații de urs stabile,
c) protejarea habitatelor naturale specifice și a calității acestora,
d) menținerea comportamentului natural și evitarea habituării/condiționării exemplarelor de urs,
e) prevenirea și reducerea conflictelor,
f) asigurarea conectivității ecologice în aria de distribuție a speciei la nivel național și regional,
g) informarea și conștientizarea populației locale,
h) implicarea factorilor interesați în luarea deciziilor,
i) îmbunătățirea legislației și asigurarea implementării și respectării prevederilor legale,
j) integrarea măsurilor de conservare a populației de urs în alte sectoare de activitate,
k) creșterea capacității instituționale și cooperării autorităților/instituțiilor responsabile.

Coordonarea tuturor părților implicate în aplicarea măsurilor stabilite prin planul de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România este esențial pentru atingerea obiectivelor stabilite. Această responsabilitate revine autorității publice centrale pentru protecția mediului, care împreună cu autoritatea publică centrală care răspunde de vânătoare, trebuie să asigure completarea/modificarea cadrului legislativ precum și instrumentele necesare pentru implementarea planului de acțiune.

De asemenea, aprobarea planului de acțiune de către autoritatea competentă conform prevederilor legii impune aplicarea acestor măsuri în alte sectoare de activitate astfel încât să se asigure reducerea presiunii și amenințărilor asupra populației de urs brun și a habitatelor specifice, precum și reducerea conflictelor.

4.2. Elaborarea planului de acțiune

Pentru a bune bazele planului de acțiune, au fost realizate mai multe întâlniri de lucru în cadrul echipei proiectului *„Conservarea populației de urs brun (Ursus arctos) din România"* LIFE 13 NAT/ RO / 001154 (LIFE FOR BEAR) și patru întâlniri de lucru cu specialiști la nivel național care au format un "grup de lucru". Întâlnirile s-au desfășurat în contextul activității C1 a proiecului, respectiv "Revizuirea planului de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România", activitate care își propune elaborarea unui plan de acțiune revizuit, analizând rezultatele și asigurând transferul de bune practici ale proiectelor la nivel național și

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

regional cu referire la populaţia de urs brun din România, precum şi asigurând o intensă consultare cu factorii implicaţi, inclusiv factorii de decizie, de la nivel naţional, regional şi local.

În cadrul grupurilor de lucru s-au identificarea cele mai importante probleme legate de managementul speciei urs brun şi s-au găsit şi cele mai bune soluţii de menţinere a stării favorabile de conservare a populaţiei de urs brun din România, cu care majoritatea participanţilor au fost de acord. Primele două întâlniri ale grupului de lucru au fost coordonate de reprezentanţii INCDS, iar discuţiile din cadrul ultimelor întâlniri au fost coordonate de reprezentanţii Ministerului Mediului.

Toate recomandările şi rezultatele discuţiilor, după ce au fost armonizate în funcţie de necesităţile de conservare, sociale şi economice ale speciei, au fost integrate în "Planul de acţiune pentru conservarea populaţiei de urs brun din România".

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

5. Acțiuni necesare pentru menținerea stării de conservare favorabile a populației de urs brun din România

Principalele acțiuni pentru atingerea obiectivelor planului de acțiune sunt:

Obiectiv 1. Asigurarea arealului de distribuție și a mărimii populației pentru menținerea stării de conservare favorabile a speciei urs brun

A.1.1. Conservarea habitatului speciei urs brun în România

A.1.2. Controlul dezvoltării zonelor antropizate

A.1.3. Monitorizarea populației de urs brun la nivel național

A.1.4. Asigurarea efectivului optim al populației de urs brun

A.1.5. Prelevarea intenționată a unor indivizi din natură pentru reglarea densităților efectivelor de urs brun prin acțiuni de vânătoare reglementată de către autoritatea centrală care răspunde de managementul speciei pe baza unor derogări în situațiile prevăzute de lege

Obiectiv 2. Menținerea conectivității populației de urs brun în regiunea Carpatică

A.2.1. Asigurarea conectivității populației de urs brun în România

A.2.2. Asigurarea conectivității populației de urs brun din Regiunea Carpatică

A.2.3. Translocarea și/sau reintroducerea unor indivizi din specia urs brun

Obiectiv 3. Prevenirea, controlul pagubelor și rezolvarea conflictelor om-urs

A.3.1. Funcționarea unor specialiști acreditați care să asigure suport tehnic și științific în managementul speciei urs brun

A.3.2. Reducerea conflictelor om-urs prin implementarea măsurilor preventive de reducere a conflictelor

A.3.3. Stabilirea unor compensații și sau suport financiar pentru persoanele sau entitățile care au fost sau sunt afectate de prezența speciei urs brun

A.3.4. Reducerea impactului activităților antropice și integrarea măsurilor de conservare a speciei în alte sectoare de activitate

A.3.5. Prevenirea condiționării și habituării exemplarelor de urs

Obiectiv 4. Educare, informare și comunicare cu privire la specia urs brun și managementul acesteia

A.4.1. Educare, informare și comunicare cu privire la specia urs brun și managementul acesteia

Obiectiv 5. Îmbunătățirea cadrului legal și instituțional cu privire la managementul speciei urs

A.5.1. Îmbunătățirea capacității instituționale

A.5.2. Îmbunătățirea cadrului legal și aplicarea prevederilor legale

Obiectiv 1

Asigurarea arealului de distribuție și a mărimii populației pentru menținerea stării de conservare favorabile a speciei urs brun

ACȚIUNE 1.1.	Conservarea habitatului speciei urs brun în România
Obiective	Asigurarea habitatului natural favorabil pentru un nivel optim al populației de urs brun în România, asigurând necesitățile de deplasare ale indivizilor în interiorul populației și asigurarea fluxului genetic optim în interiorul populației; Asigurarea ariei de distribuție a speciei, precum și a calității habitatelor specifice naturale pentru satisfacerea cerințelor ecologice ale speciei și menținerea pe termen lung a unei populații viabile de urs brun din România.
Motivație	Dezvoltarea și expansiunea zonelor locuite, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, schimbarea utilizării terenurilor și exploatarea resurselor naturale, reprezintă principalele activități ce conduc la reducerea, degradarea și fragmentarea habitatelor specifice. La nivel național, în ultimi 10 ani, au fost identificate mai multe cazuri în care s-au înregistrat prezențe permanente ale unor indivizi din specia urs brun în afara ariei istorice de distribuție raportate de România, fapt ce indică o dinamică a distribuției speciei, din diferite cauze naturale și antropice cu impact direct sau indirect. O serie de activități antropice cu impact asupra habitatelor favorabile, nu sunt reglementate corespunzător, astfel că este necesară realizarea unor studii și implementarea unor măsuri de management, ale căror rezultate să contribuie la îmbunătățirea reglementărilor existente în vederea reducerii impactului activităților antropice din interiorul habitatelor favorabile, astfel încât să se asigure conservarea acestora.
Descriere	a) **Cartarea arealului de distribuție al speciei urs brun în România.** Cartarea arealului de distribuție are la bază cartarea habitatelor favorabile speciei urs brun, cartarea coridoarelor ecologice și cartarea zonelor de management ale speciei urs brun. b) **Reglementarea aplicării măsurilor propuse și validate din ghidurile realizate în proiectele finalizate anterior, ce vizează conservarea și managementul speciei urs brun și habitatelor specifice.** Reglementarea presupune realizarea unor norme metodologice-tehnice, aplicabile în stabilirea condițiilor/luarea deciziilor de acordare a avizelor/acordurilor/autorizațiilor pentru planuri/proiecte/activități care afectează habitatele favorabile speciei urs brun, pentru reducerea/eliminarea: 1. impactului proiectelor / planurilor / activităților antropice (infrastructura de transport, parcuri de producție energie alternativă, dezvoltare zone rezidențiale, infrastructură turistică, etc.); 2. impactului activităților antropice (turism, colectare fructe de pădure/ciuperci, lucrări silvice și cinegetice, exploatare resurse naturale, etc.) asupra speciei urs brun, realizate în habitatul natural. În acest sens, Ministerul Mediului constituie o comisie de specialiști, formată din consilieri din cadrul ministerului și experți din diferite grupuri de lucru funcționale, cu rol de analiză și selecție a informațiilor din ghidurile realizate anterior, care se pot transforma în norme tehnice aplicabile. În cazul în care se constată că informațiile nu acoperă toate domeniile de impact,

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

	atunci comisia propune a se realiza şi alte ghiduri, care să conţină măsurile necesare pentru a realiza un management conservativ al speciei. Pe baza acestor analize, Ministerul Mediului realizează norme tehnice de aplicare pentru ghidurile realizate anterior, acolo unde este cazul şi care au legătură cu managementul speciei urs brun. Se va acorda o atenţie sporită efectului cumulativ al acestor impacturi, astfel încât obiectivul de conservare al speciei urs brun să nu fie afectat. Se vor propune măsuri de reducere/eliminare a impactului pentru fiecare din cele trei cazuri prezentate. **c) Reglementarea participării gestionarilor fondurilor cinegetice în comisiile organizate la agenţiile de protecţia mediului pentru analizarea unor proiecte/planuri/activităţi cu potenţial impact asupra speciei urs brun, în vederea avizării acestora.** 1. Realizarea unor norme interne la nivel central, astfel încât să se reglementeze implicarea gestionarilor fondurilor cinegetice în procedura de avizare a diferitelor planuri/proiecte/studii/activităţi de utilizare a resurselor naturale (silvic, agricol, resurse minerale, alte resurse naturale, etc.) şi a teritoriului (PUG, PUZ), care afectează specia urs brun, în special şi fauna de interes cinegetic, în general. 2. Reglementarea avizării amenajamentelor pastorale în vederea armonizării planurilor agro/silvo/pastorale şi de urbanism cu potenţial impact asupra managementului speciei urs brun. 3. Reglementarea realizării, avizării şi implementării planurilor de management cinegetic la nivel de fond cinegetic şi armonizarea acestora cu planurile de management ale ariilor naturale protejate, peste care se suprapun, care au specia urs brun în formularul standard NATURA 2000. **d) Realizarea unui studiu privind impactul activităţilor de recoltare ciuperci şi fructe de pădure asupra populaţiei de urs brun.** Pe baza studiului realizat la nivel naţional/regional/judeţean se vor reglementa aceste activităţi, astfel încât impactul lor să fie minim asupra faunei în general şi asupra speciei *Ursus arctos* în special - Propunere de modificare ORDIN nr. 410 din 11 aprilie 2008 (pentru aprobarea Procedurii de autorizare a activităţilor de recoltare, capturare şi/sau achiziţie şi/sau comercializare, pe teritoriul naţional sau la export, a florilor de mină, a fosilelor de plante şi fosilelor de animale vertebrate şi nevertebrate, precum şi a plantelor şi animalelor din flora şi, respectiv, fauna sălbatice şi a importului acestora), astfel încât autorizarea recoltării produselor accesorii pădurii să se realizeze în funcţie de rezultatele studiului. **e) Realizarea unui studiu pentru determinarea dietei speciei urs brun în condiţiile actuale din România, în vederea evaluării resurselor trofice necesare şi disponibile.** Studiul se va realiza la nivel naţional pentru fiecare judeţ şi vor fi implicaţi şi gestionari ai fondurilor cinegetice. Pe baza rezultatului studiului se vor propune măsuri de îmbunătăţire sau completare a resurselor trofice. Studiul trebuie să aibă în vedere zonele în care se administrează hrană suplimentară/complementară pentru specia urs brun şi zone în care nu se administrează. **f) Realizarea şi gestionarea unei baze de date on-line la nivel de Ministerul Mediului cu privire la conservarea habitatului natural şi managementul speciei urs brun.**

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

	Baza de date va cuprinde la habitatele favorabile, coridoare ecologice, zonarea managementului speciei, zonă intravilan, proiecte naţionale/regionale/locale de infrastructură, precum şi alte date privind activităţi care pot afecta habitatul şi managementul speciei, rezultatele studiilor privind evaluarea mărimii populaţiei de urs brun, calitatea habitatelor specifice. **g) Elaborarea unor ghiduri pentru evaluarea impactului activităţilor antropice asupra populaţiilor de urs** Ghidurile se referă la construcţiile noi (transport, energie, turism), schimbarea utilizării terenului, activităţi de extragere e resurselor naturale care afectează resursa trofică a speciei sau duc la deteriorarea calităţii habitatelor, inclusiv efectul cumulativ al acestora. **h) Realizarea unui studiu privind impactul utilizării unui nou habitat de către populaţia de urs brun, în comparaţie cu utilizarea habitatului tradiţional, asupra activităţilor antropice tradiţionale realizate în aceste zone;** Se constată tot mai des prezenţa speciei urs brun în afara arealului tradiţional, unde comunităţile locale nu sunt obişnuite cu prezenţa speciei în zonă şi nici nu au dezvoltate sisteme de prevenire sau reducere conflicte, fapt ce ar putea sa afecteze specia pe termen lung, prin reducerea acceptanţei acesteia în zonele respective şi nu numai.
Rezultate	1. Suprafaţa habitatului favorabil; 2. Hărţi privind calitatea habitatelor şi zone de risc privind fragmentarea habitatelor; 3. Norme tehnice pentru reducerea impactului unor planuri/proiecte/ activităţi asupra habitatului favorabil; 4. Set măsuri de management/conservare în siturile NATURA 2000 pentru specia urs brun; 5. Implicarea gestionarilor fondurilor cinegetice în procesul de avizare al planurilor/proiectelor/activităţilor cu potenţial impact asupra habitatului favorabil; 6. Activităţi reglementate de colectare a ciupercilor şi fructelor de pădure din habitatul favorabil; 7. Măsuri de îmbunătăţire a ofertei trofice necesare speciei; 8. Îmbunătăţirea şi păstrarea habitatului natural; 9. Baze de date online cu privire la conservarea habitatului favorabil şi managementul speciei urs brun; 10.Ghiduri pentru evaluarea impactului activităţilor antropice asupra populaţiei de urs brun în România.
Responsabil	Ministerul Mediului; Agenţiile pentru Protecţia Mediului, Garda Naţională de Mediu, Gărzile Forestiere; Institute de Cercetare/Universităţi/ Organizaţii implicate în conservarea şi managementul speciei urs brun; Gestionari de fonduri cinegetice; Administratori/Custozi arii naturale protejate
Termen	5 ani
Urgenţă	1
Beneficiu	5

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

ACȚIUNE 1.2.	**Controlul dezvoltării zonelor antropizate**
Obiective	Limitarea dezvoltării infrastructurii antropice în interiorul habitatelor favorabile speciei urs brun.
Motivația	În ultimii 25 de ani se înregistrează un proces de alterare a habitatului natural în zonele unde s-a extins intravilanul (case de vacanță, facilități turistice și zone rezidențiale permanente), astfel încât unele exemplare de urs fiind nevoite să intre în contact direct cu oamenii în acele zone, producând inevitabil conflicte directe om-urs, fapt ce poate provoca scăderea nivelului de acceptanță al speciei din partea comunităților locale, care împart același teritoriu cu specia urs brun.
Descriere	a) **Reglementarea dezvoltării intravilanului în zonele cheie pentru specia urs brun.** Se vor realiza ghiduri de bune practici cu recomandări privind utilizarea teritoriului în zonele frecventate de urși, astfel încât aceștia să nu fie afectați de dezvoltarea intravilanului. Identificarea unor măsuri compensatorii pentru proprietarii de terenuri din aceste zone, cărora li se impun măsuri de limitare a utilizării terenurilor respective. Zonele cheie pentru specia urs brun sunt identificate conform legislației în vigoare (arii naturale protejate unde există specia urs brun, coridoare ecologice, etc.). **b) Reglementarea asumării responsabilității pentru proprietar și autorități locale, care realizează/aprobă construcții permanente în habitatul favorabil speciei urs brun, prin acte normative.** Realizarea unor recomandări pentru includerea lor în regulamentul de urbanism a unor măsuri speciale pentru construcții/amenajări, asumate de proprietar și autoritatea locală (consiliul local, primărie, consiliul județean, etc.). Autoritatea locală are obligația să informeze proprietarul cu privire la prezența ursului și a riscului de conflicte în zona respectivă.
Rezultate	1. Ghiduri de bune practici care să includă sub formă de recomandări un set de măsuri pentru dezvoltarea intravilanului din arealul ursului; 2. Măsuri compensatorii pentru proprietarii de terenuri din aceste zone, cărora li se impun măsuri de limitare a utilizării terenurilor respective; 3. Măsuri speciale pentru construcții și amenajări din habitatul favorabil speciei urs brun, destinate a fi incluse în regulamentul de urbanism. 4. Păstrarea habitatului natural. 5. Păstrarea comportamentului natural al ursului. 6. Reducerea conflictelor directe om-urs.
Responsabil	Ministerul Mediului; Consiliile județene; Primării; Proprietari; Agențiile pentru Protecția Mediului; Garda Națională de Mediu;
Termen	Permanent
Urgență	2
Beneficiu	5
ACȚIUNE 1.3.	**Monitorizarea populației de urs brun la nivel național**
Obiective	Determinarea mărimii și stării de conservare a populației de urs brun în România.
Motivația	Principalele decizii de management al speciei de urs brun sunt luate în urma cunoașterii stării de conservare a populației și a tendinței populației la nivel național, regional și local. Astfel, deciziile de management conservativ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

	asupra populației de urs brun, trebuie să se bazeze pe date științifice privind mărimea populației și stării ei de conservare și a dinamicii acesteia.
Descriere	**a) Monitorizarea stării de conservare a populației de urs brun.** Monitorizarea stării de conservare a populației de urs brun se va realiza periodic, o dată la 6 ani, la scară națională, conform metodologiei avizate de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, pentru aplicarea prevederilor art. 11 din Directiva Habitate și elaborarea raportului de țară conform obligațiilor stabilite prin art. 17 din directivă și a bunelor practici internaționale și naționale. Monitorizarea ar trebui să vizeze următoarele categorii de date necesare pentru analiza stării de conservare (populație, habitate, presiuni și amenințări): 1. Estimarea mărimii și structurii populației: estimarea periodică a populației, natalitatea și mortalitatea în cadrul populației de urs brun, dinamica populației, identificarea zonelor în care se înregistrează mortalități ridicate cauzate de om, precum și evaluarea stării de sănătate a populației de urs brun); 2. Evaluarea calității habitatelor: revizuirea periodică a capacității de suport a habitatelor, variații ale arealului de distribuție (cartarea în interiorul arealului de distribuție a următoarelor clase: 1) prezență si reproducere; 2) prezență fără reproducere; 3) prezență ocazională/accidentală), cartarea zonelor de concentrare sezonieră, analiza fragmentării la nivel național) 3. Identificare presiuni și amenințări: se vor utiliza clasele stabilite pentru raportarea către Comisia Europeană și se vor carta zonele în care presiunile și amenințările pot fi considerate ca fiind semnificative pentru starea de conservare. Este recomandat ca monitorizarea mărimii populației, utile evaluării stării de conservare, să fie fundamentată și pe metode bazate pe analize genetice ce pot oferi informații cu o precizie ridicată a mărimii populației. În plan secundar, în funcție de resursele disponibile pot fi urmărite și alte obiective precum: stabilirea potențialului evolutiv și al viabilității genetice și pentru detectarea timpurie a problemelor genetice (consangvinizare) în cadrul populației de urs la nivel național; stabilirea nivelului fluxului de gene în cadrul populației de urs la nivel național. Standardizarea și aplicarea coordonată a metodologiei de monitorizare la nivel național constituie elemente cheie pentru asigurarea calității datelor. Realizarea unui sistem care să asigure colectarea datelor rezultate prin aplicarea programului de monitorizare cât și a altor studii privind această specie, este necesar pentru facilitarea accesului persoanelor interesate, pentru evaluarea eficienței măsurilor de management și luarea deciziilor privind revizuirea planului de acțiune și de management al speciei **b) Monitorizarea intensivă** Monitorizarea intensivă reprezintă metoda de bază pentru stabilirea numărului minim de indivizi al speciei urs brun la nivel național. Metoda se va realiza periodic, cel puțin o dată la 10 ani, la scară națională, conform bunelor practici internaționale și naționale, prin studii genetice realizate pe probe colectate non-invaziv, din fondurile cinegetice și din ariile naturale protejate.

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

	Monitorizarea intensivă presupune: 1. monitorizarea mărimii populației și stabilirea numărului minim de indivizi la nivel național, regional și județean, 2. stabilirea potențialului evolutiv și al viabilității genetice, 3. detectarea timpurie a problemelor genetice (consangvinizare) în cadrul populației de urs la nivel național, 4. stabilirea nivelului fluxului de gene în cadrul populației de urs la nivel național. Colectarea datelor din teren se realizează pe toată perioada anului calendaristic, în urma elaborării unor protocoale de colectare a probelor non-invazive (excremente, păr, etc.) în colaborare cu gestionarii fondurilor cinegetice și colectare anuală de probe de la exemplarele prelevate intenționat din natură, capturate și/sau probe colectate non-invaziv de la exemplarele capturate și relocate. Înaintea aplicării metodei se vor realiza protocoale de monitorizare și sesiuni de instruiri periodice a personalului de specialitate de la gestionarii fondurilor cinegetice. **c) Monitorizarea permanentă** Monitorizarea permanentă se va realiza anual, la nivel județean, regional și național, cu date colectate de pe fondurile cinegetice și ariile naturale protejate, având ca obiectiv furnizarea următoarelor date/informații: 1. estimarea mărimii minime, structurii, densității și trendul populației de urs brun în România; 2. determinarea distribuției permanente, sezoniere și accidentale la nivel național a populației de urs brun; 3. monitorizarea funcționalității coridoarelor ecologice / punctelor critice; 4. identificarea zonelor în care se înregistrează mortalități ridicate cauzate de om (diferite forme de braconaj și cazuri accidentale); 5. identificarea zonelor cu nivel ridicat al conflictelor; 6. evaluarea pagubelor produse de urs și a cauzelor producerii. Monitorizarea permanentă trebuie sa fie completată de: 1. realizarea unor protocoale de colectare a datelor de prezență a speciei care să permită colectarea unor șiruri de date pe termen lung, (monitoring continuu și adaptiv); 2. realizarea unor protocoale de colectare a probelor genetice invazive; 3. colectarea anuală de către gestionarii fondurilor cinegetice și a altor organisme abilitate (administrații arii protejate, proiecte, etc.) a probelor genetice invazive, de la toate exemplarele recoltate/ capturate/accidentate și predate autorității științifice CITES în domeniu cinegetic; 4. sesiuni de instruiri periodice a personalului de specialitate de la gestionarii fondurilor cinegetice. Monitorizarea permanentă a populației de urs brun în România se bazează pe determinarea trendului populației și estimarea anuală a numărului de urși la nivel județean și național, realizată cu date colectate de pe fondurile cinegetice prin următoarele metode: ***1. în perioda de primăvară:*** *a)* Protocol de evaluare a numărului de urși prin observații directe și cu ajutorul camerelor cu senzori de mișcare în zonele de mișcare/trecere și în punctele de hrănire. Se recomandă utilizarea metodologiilor de monitorizare a ursului (bazate pe colectarea urme și capturi foto) propuse în "Ghidul

GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTRU MINISTERUL MEDIULUI

	pentru estimarea populației de urs brun" elaborat în cadrul proiectului LIFEURSUS – LIFE08NAT/RO/000500. Pentru a elimina/ reduce numărarea și contabilizarea multiplă a acelorași exemplare de urs brun înregistrate pe camerele fondurilor cinegetice învecinate se va dezvolta și folosi un program (soft) de identificare a exemplarelor de urs. b) Protocol de evaluare prin înregistrarea și măsurarea urmelor în vederea evitării dublei/multiplelor înregistrări prin eliminarea de la numărare a urmelor cu dimensiuni egale; c) Identificarea unităților reproductive; ***2. în perioada de vară-toamnă:*** a) Protocol de estimare a numărului exemplarelor de urs prin observații directe și cu ajutorul camerelor cu senzori de mișcare în zonele de mișcare/trecere și în zonele unde produc pagube și conflicte. Pentru a elimina/ reduce numărarea și contabilizarea multiplă a acelorași exemplare de urs brun înregistrate pe camerele fondurilor cinegetice învecinate se va dezvolta și folosi un program (soft) de identificare a exemplarelor de urs. b) Protocol de evaluare prin înregistrarea unităților reproductive, când se pot observa puii din anul curent și anul precedent. Estimarea anuală se realizează pe o periodă de un an calendaristic, începând primăvara și se finalizează toamna. Procedura detaliată de estimare a mărimii populației urs brun la nivel național va fi distribuită anual de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului (Ministerul Mediului) structurilor din teritoriu (APM-uri), care vor coordona monitorizarea efectivelor de urs brun la nivel județean. Toate datele care reflectă prezența speciei urs brun la nivelul fondurilor cinegetice vor fi integrate într-un studiu de estimare a efectivelor la nivel național (pe zone ecologice relevante/ categorii de zone de management) și de determinare a nivelului maxim de intervenție în populația de urs brun, ținând cont de soluțiile alternative cazul în care nu există soluții alternative Odată cu centralizarea datelor pe județ se vor face propuneri de plafon maxim de intervenție pe fonduri cinegetice și gestionari. Totodată, gestionarii vor justifica propunerile făcute. Propunerile gestionarilor fondurilor cinegetice de plafon maxim de intervenție, vor avea la bază nivelul pagubelor și conflictelor înregistrate, situația efectivelor reale estimate în anul precedent comparativ cu cele optime, tendința și structura populației. În urma rezultatului monitorizării permanente/anuale, autoritatea centrală pentru protecția mediului (Ministerul Mediului), va stabili nivelul și modul de intervenție asupra populației de urs brun la nivel național, în corelație cu rezultatele monitorizării stării de conservare și a monitorizării intensive, dacă au fost realizate până la data finalizării monitorizării permanente/anuale. Analizarea datelor primare provenite de la gestionarii fondurilor cinegetice în vederea realizării studiului de monitorizare permanentă/anuală se va realiza de institute/entități/organizații de profil, care au personal calificat în domeniul cinegetic și au capacitate tehnică de colectare, analizare și verificare date primare la nivel național. Activitatea va fi contractată de Ministerul Mediului, pe o perioadă ce permite derularea activității de la an la an.

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTERUL MEDIULUI * MINISTRU

	Programul de monitorizare este adaptativ, putând fi revizuit ca urmare a unor situații nou apărute sau pentru a completa informațiile necesare pentru fundamentarea măsurilor de management.
Rezultate	1. Starea de conservare a populației de urs brun; 2. Mărimea minimă a indivizilor din populația de urs brun, determinată prin analize genetice; 3. Caracterizarea genetică a populației de urs brun; 4. Estimări și tendințe anuale ale mărimii populației de urs brun, determinată în urma monitorizării permanente; 5. Studiu anul de estimare a populației de urs brun în România, în urma căruia Ministerul Mediului poate să stabilească nivelul maxim de intervenție anuală/periodică în populația de urs brun.
Responsabil	Ministerul Mediului; APM-uri; Instituții și organizații de cercetare în domeniul faunei cinegetice; Gestionari de fonduri cinegetice; organizații de conservare în domeniul faunei cinegetice; Administratori/Custozi arii naturale protejate.
Termen	a) 3 ani (periodic la 6 ani) - Starea de conservare a populației de urs brun; b) 3 ani (periodic la 10 ani) - Mărimea minimă a populației de urs brun, determinată prin analize genetice și caracterizarea genetică a populației; c) permanent (anual) – estimări și tendințe anuale ale mărimi populației de urs brun și stabilirea nivelul maxim de intervenție în populație.
Urgență	1
Beneficiu	5

ACȚIUNE 1.4.	**Asigurarea efectivului optim al populației de urs brun**
Obiective	Menținerea populației de urs brun la un nivel optim, astfel încât gestionarii fondurilor cinegetice să fie direct interesați să fie implicați în măsuri de conservare a speciei urs brun, iar comunitățile locale să nu fie afectate de prezența speciei în zona lor de activitate.
Motivația	Efectivul optim este reglementat de Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, și reprezintă numărul de exemplare aparținând unei specii din fauna cinegetică, care habitează într-un fond cinegetic, într-o anumită structură populațională, și asigură conservarea speciilor, produce minimum de pagube și nu prezintă risc pentru populația umană. Pornind de la definiția efectivului optim, implementarea măsurilor de management ale speciei urs brun se realizează la nivel de fond cinegetic și nu sunt reglementate a se realiza diferențiat pe zone de management local sau regional, astfel că pentru asigurarea efectivului optim al populației de urs brun în România, trebuie găsite soluții diferite în funcție de zonele de activitate antropică și habitatele naturale utilizate de specie.
Descriere	**a) Determinarea efectivului optim al populației de urs brun în România.** Efectivul optim se va determina periodic, o dată la 10 ani, în funcție de capacitatea de suport a habitatelor favorabile, la care se adaugă și contribuția reprezentată de suplimentarea hranei în mod artificial acolo unde aceasta se practică, și de gradul de acceptanță al populației umane măsurată obiectiv la nivel de comunități pe baza unor standarde acceptate la nivel național, astfel încât populația optimă de urs brun să aibă o structură normală pe sexe și clase

de vârstă, acceptabil din punct de vedere al echilibrului cu populațiile altor specii cinegetice și al prejudiciilor produse omului;

b) Determinarea zonelor de management al populației de urs brun la nivel național în vederea asigurării efectivului optim al populației de urs brun.

Pentru asigurarea și menținerea stării de conservare favorabile a speciei se va realiza un management populațional diferențiat, astfel încât să se asigure nuclee de reproducere, zone de mișcare în arealul natural (coridoare ecologice), zone de recolonizare naturală, zone de liniște și zone de hrănire, ținând cont de următoarele principii:

1. conservarea habitatului favorabil speciei,
2. interesul sănătății și securității publice,
3. obiectivele strategice de dezvoltare locale/regionale,
4. prevenirea și reducerea pagubelor,
5. asigurarea unui efectiv optim al populației de urs brun prin măsuri de refacere a ofertei trofice, acolo unde este cazul și prin controlul mărimii populației.

Zonarea managementului se va face periodic (10 ani) și reprezintă un instrument de management destinat asigurării stării favorabile de conservare a speciei urs brun în România.

Zonarea managementului speciei urs brun se va realiza pe baza unor obiective de conservare și criterii stabilite astfel încât să nu afecteze starea de conservare favorabilă a populației de urs brun în România.

Criteriile pentru zonarea managementului speciei urs brun, trebuie să includă aspecte de ordin ecologic și socio-economic, care să fundamenteze stabilirea obiectivelor și alegerea măsurilor.

Având în vedere că procesul de desemnare a unor zone presupune un nivel ridicat de informații și o abordare participativă cu scopul diminuării conflictelor sociale, este oportună în principal stabilirea unor obiective de conservare/management și a unor criterii de stabilire a zonelor de conservare/management.

Obiectivele și criteriile necesare stabilirii zonelor de conservare/management trebuie să țină cont de mărimea populației, starea/calitatea habitatelor, efectivele optime, managementul cinegetic istoric, ariile protejate existente, coridoarele ecologice, zonele de concentrare, zonele cu conflicte, obiective strategice de dezvoltare a României. Ca principiu este nevoie de definirea unor categorii de zone considerând obiective diferite de conservare ce trebuie atinse prin pachete de măsuri ce pot include și vânătoarea ca activitate de management.

Zonele de management pentru specia urs brun la nivel național, rezultate în urma unui studiu științific se vor concretiza printr-un act normativ (Ordin de Ministru), emis în baza rezultatelor obținute din studiu științific.

Zonele de management ale populației de urs brun se vor stabili prin realizarea unui studiu la nivel național/regional și trebuie să includă următoarele categorii:

(1) *Zone cheie pentru conservare*:

În aceste zone, principalele măsuri ar trebui să vizeze menținerea condițiilor da habitat, reducerea deranjului și minimizarea activităților umane cu potențial impact direct asupra speciei urs brun.

GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTRU MINISTERUL MEDIULUI

	Zonele cheie pentru conservare se vor stabili, astfel încât să includă şi următoarele categorii: a) *zone protejate la nivel naţional*: parcurile naţionale şi zone de protecţie integrală din parcurile naturale. În aceste zone managementul cinegetic este realizat de administraţia ariilor naturale, iar vânătoarea nu este permisă, decât în condiţii speciale, cu acordul consiliului ştiinţific, în conformitate cu legislaţia în vigoare. b) *zone de linişte din cadrul fondurilor cinegetice* – În aceste zone, managementul cinegetic este realizat de gestionarii fondurilor cinegetice şi vânătoarea nu este permisă, în conformitate cu legislaţia în vigoare. c) *zone speciale de conservare*, care au un plan de management aprobat în conformitate cu legislaţia de mediu în vigoare (situri Natura 2000, coridoare ecologice, zone cu statut sectorial special – păduri virgine.). d) *zone cu habitate favorabile pentru perioada somnului de iarnă (în principal pentru femele).* Aceste zone se determină în urma unui studiu ştiinţific, împreună cu gestionarii fondurilor cinegetice. Fondurile cinegetice din aceste zone sau părţi din fondurile cinegetice pot fi clasificate ca zone de conservare a genofondului şi manageriate corespunzător, inclusiv prin asigurarea unor subvenţii pentru gestionarii fondurilor cinegetice (sumele trebuind să încurajeze implementarea măsurilor de conservare). Hrănitul complementar poate fi permis în condiţii specifice, clar definite, asociate unor obiective de conservare. În aceste zone, intervenţiile în populaţie pot fi permise numai în condiţii de urgenţă sau situaţii cu risc (inclusiv pentru asigurarea toleranţei faţă de specie în zonele de recolonizare naturală, coridoare ecologice-habitat favorabil) sau în condiţii controlate pentru restabilirea unei structuri normale a populaţiei, dacă rezultatele fundamentate prin studii ştiinţifice, arată o structură dezechilibrată pe sexe. În aceste zone trebuie asigurate mecanisme de subvenţie a metodelor de protecţie a gospodăriilor şi de bune practici ale habitatelor. Pentru eficientizarea măsurilor de conservare din aceste zone este necesar să se stabilească o suprafaţă minimă a unui trup de habitat ce se compune ca element în cadrul zonării. **(2) *Zone de management durabil*:** Aceste zone se vor stabili, astfel încât să includă şi habitate naturale favorabile pentru perioada somnului de iarnă, pentru reproducere, hrănire şi mişcare sezonieră, precum şi coridoare de interes regional şi naţional, unde efectivele estimate sunt mai mari decât efectivele optime la nivel de fonduri cinegetice. În aceste zone se impun măsuri pentru creşterea ofertei trofice în pădure, respectiv fructe de pădure şi ciuperci, precum şi menţinere a efectivelor populaţiei de cervide şi mistreţ la un nivel optim. Se va asigura un management forestier adecvat, având în vedere principiul rotaţiei lucrărilor silvice. În aceste zone sunt permise următoarele activităţi: a) hrănitul complementar în formă reglementată şi cu obiective clar stabilite, astfel încât să nu favorizeze creşterea artificială a efectivelor;

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

	b) în mod excepţional, translocări ale unor exemplare de urs, care provin din zonele de management al conflictelor, cu acordul gestionarului fondului cinegetic şi al autorităţilor locale (primărie, consiliu local), unde urmează a se face această acţiune. c) reglarea densităţilor efectivelor de urs brun prin acţiuni de vânătoare reglementată de către autoritatea centrală care răspunde de managementul speciei pe baza unor derogări în situaţiile prevăzute la art. 38 alin. (1) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, cu modificările şi completările ulterioare. La stabilirea derogărilor, autoritatea publică centrală pentru protecţia mediului trebuie să se asigure că sunt întrunite cumulativ următoarele condiţii: nu există o alternativă acceptabilă şi măsurile derogatorii nu sunt în detrimentul menţinerii populaţiilor speciilor respective într-o stare de conservare favorabilă în arealul lor natural. Nivelul maxim şi modul de intervenţie în populaţia de urs brun prin vânătoare în zona de management durabil, se determină în urma studiilor anuale bazate pe monitorizări permanente/anuale la nivel naţional, bazate pe datele primare de prezenţă colectate de pe fondurile cinegetice. Vânătoarea poate fi permisă, în limita unui nivel maxim de intervenţie, în condiţiile în care stabilirea lor este recomandată de rezultatele studiilor ştiinţifice, planificarea lor se face pe criterii comunicate gestionarilor şi publicului, impactul aplicării cotelor este demonstrat prin indicatori asumaţi de factorii interesaţi şi procesul de alocare a cotelor este principial, fundamentat ecologic şi social, transparent şi nu permite abuzuri. În contextul în care apar efecte nedorite în sensul periclitării obiectivelor de conservare, vânătoarea poate fi suspendată până când se constată o îmbunătăţire a situaţiei. **(3) *Zone de management al conflictelor*** Zonele de management al conflictelor reprezintă zonele cu risc major pentru populaţia umană, în care istoricul conflictelor indică o problemă cu impact social major şi prezenţa exemplarelor de urs brun nu este dorită de comunităţile şi/sau autorităţile locale. Aceste zone cuprind: a) zone intravilane rezidenţiale, staţiuni turistice şi cele din imediata apropiere a acestora; b) zone parţiale de concentrare tradiţională (zonele cu livezi şi culturi agricole utilizate de urşi) pe perioada sezonului de hiperfagie. În această zonă, principala metodă de prevenire şi reducere a conflictelor se bazează pe amplasarea unor echipamente de prevenţie, dedicate acestui scop (garduri electrice, câini specializaţi, tomberoane anti-urs, etc.) Metodele de prevenire a pagubelor/conflictelor în această zonă trebuiesc să fie stimulate pentru achiziţionarea unor echipamente de protecţie animale/culturi agricole/bunuri materiale (garduri electrice, câini specializaţi, tomberoane anti-urs), care se utilizează cu succes în toate ţările în care acestea se aplică. În aceste zone trebuie să se încurajeze (stimuleze) comportamente sociale adecvate prevenţiei conflictelor şi descurajate practicile ce duc la alterarea comportamentului animalelor.

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

	Reglementarea hrănitului complementar pentru specia urs brun în aceste zone. Se poate realiza hrănirea de abatere, cu caracter temporar, în afara zonelor de risc de conflicte. Gestionarea corespunzătoare a hrănitului complementar pentru alte specii (mistreț), astfel încât și acesta să se facă doar în perioadele de obligativitate prin contractele de gestionare. În aceste zone, autoritățile locale trebuie să asigure un management eficient al deșeurilor menajere, bazat pe amplasarea unor containere/tomberoane anti-urs, care vor fi colectate zilnic sau ori de câte ori e nevoie, astfel încât urșii să nu mai fie atrași în intravilanul rezidențial sau în zonele turistice. În aceste zone se stabilesc nivele de intervenție pentru relocarea și/sau recoltarea unor exemplare de urs, destinate reducerii populației, cu scopul asigurării siguranței comunităților locale. Planificarea intervențiilor trebuie să aibă în vedere reducerea bazei populației prin extragerea exemplarelor juvenile sau recoltarea femelelor (fără pui). Nivelul de intervenție stabilit anual se va fundamenta considerând distribuția spațială a conflictelor directe urs-om, a pagubelor, monitorizarea stării de conservare și a monitorizării anuale, la nivel de regiune sau fond cinegetic. Principalii indicatori urmăriți vor fi reducerea conflictelor directe urs-om, reducerea pagubelor și menținerea efectivelor la nivelul optim al populației. Se vor realiza periodic studii și analize sociologice, pentru a evalua schimbările de relaționare a publicului față de specie. Orice formă de sprijin acordată gestionarilor de faună trebuie relaționată cu atingerea obiectivului de management. **(4) *Zone marginale*** Zonele marginale sunt zone în care apar unele exemplare de urs brun în habitate naturale sau prezența ursului are un caracter accidental și în care reproducerea nu are loc. Aceste zone pot să prezinte valoare ecologică pentru urși aflați în dispersie, însă populația este reprezentată de indivizi aflați la marginea sau în afara ariei de distribuție naturală a speciei. În aceste zone se pot acorda nivele de intervenție în populație prin acțiuni de relocare (dacă aceste exemplare apar accidental și nu reprezintă un pericol iminent la sănătatea și integritatea omului, prima opțiune de luat în calcul ar trebui sa fie relocarea) sau dacă este cazul, chiar prin vânătoare (exemplarul pune în pericol viața oamenilor), stabilite de către autoritatea responsabilă, în afara cotelor planificate anterior. În aceste zone hrănitul de orice fel al ursului nu este permis. Odată cu observarea timp de cinci ani consecutiv a femelelor cu pui în habitate naturale, cu ocazia revizuirii zonării, zona respectivă poate fi inclusă în una din celelalte trei zone. Zonele propuse în zonarea managementului speciei urs brun, au un caracter informativ și explicativ a modului în care se consideră că trebuie abordată zonarea. Zonarea va fi definitivată în urma studiului științific, în care se va realiza o analiză de ordin ecologic și a unei analize de ordin socio-economic care să fundamenteze stabilirea obiectivelor și alegerea măsurilor. De asemenea studiul științific trebuie să stabilească măsuri de gestiune a habitatelor.

	populației de urs și a conflictelor om-urs, pentru fiecare zonă de management. **c) Studiu privind determinarea impactului speciei urs brun asupra speciilor pradă (cerb, căprior, mistreț), cu implicații în sectorul cinegetic, silvic și agricol.** Studiul se va realiza periodic (10 ani), pe baza obiectivelor de consevare a speciei urs brun și a obiectivelor de management cinegetic al speciilor pradă, astfel încât, rezultatele lui să ajute la menținerea stării de conservare favorabilă a populației de urs brun în România și la realizarea unui management cinegetic adecvat care să mențină echilibru pradă-prădător la nivel de fond cinegetic/județ/regiune. Compensarea gestionarilor în lipsa nivelului de intervenție, acolo unde rezultatele studiului arată că există un impact major asupra speciilor pradă.
Rezultate	1. Efectivul optim al populației de urs brun în condițiile actuale din România. 2. Zonarea managementului speciei urs brun în România, obținută în urma unui studiu științific la nivel național și reglementată printr-un act normativ. 3. Studiu privind determinarea impactului speciei urs brun asupra speciilor pradă. 4. Compensarea gestionarilor care au fonduri cinegetice, unde specia urs brun are impact semnificativ asupra speciilor pradă.
Responsabil	Ministerul Mediului, Instituții și organizații de cercetare în domeniul cinegetic, Gestionari de fonduri cinegetice, organizații de conservare.
Termen	2 ani (revizuit periodic la 10 ani)
Urgență	1
Beneficiu	5

ACȚIUNE 1.5	**Prelevarea intenționată a unor indivizi din natură pentru reglarea densităților efectivelor de urs brun prin acțiuni de vânătoare reglementată de către autoritatea centrală care răspunde de managementul speciei pe baza unor derogări în situațiile prevăzute de lege**
Obiective	Menținerea unei populații de urs brun optime din punct de vedere ecologic, economic și social, prin extragerea surplusului populațional (diferența dintre efectivul real estimat și efectivul optim), din zonele cu densități ridicate, prin acțiuni specifice de vânătoare reglementată, pentru realizarea echilibrului în natură și în vederea păstrării stării actuale de conservare favorabilă a populației de urs brun din România; Prevenirea și reducerea pagubelor și conflictelor provocate de specia urs brun prin reducerea numerică controlată a efectivelor de urs brun din zonele potențiale de conflicte; Acceptarea speciei de către toate grupurile de interese, care conviețuiesc direct cu specia urs brun, astfel încât să se asigure o coexistență reală om-urs.
Motivația	În actualul context național, starea de conservare a speciei urs brun este favorabilă, trendul populației este în creștere, nivelul pagubelor și conflictelor este în creștere, iar acceptanța speciei în comunitățile rurale și în unele zone turistice de interes național este în scădere. În acest context se impune ca vânătoarea să fie un instrument de management, care să mențină

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

	mărimea populației de urs brun la un efectiv optim, acceptat de specialiști în domeniul cinegetic și de comunitățile rurale și urbane. Datorită procesului continuu de restrângere a habitatului natural al speciei urs brun în România, există la nivel național zone cu densități ridicate de urși, care reprezintă un risc ridicat de pierderi, atât pentru oameni cât și pentru specie (indivizi din populația de urs). Punctual, în unele zone, fenomenul de suprapopulare a terenurilor cu urși, alături de degradarea habitatului natural, cât și o posibilă destructurare a populației în unele zone punctuale, constituie cauza principală a modificării comportamentului social specific și pierderea fricii față de om al ursului, cu implicații directe asupra nivelului prejudiciilor și atacurilor unor exemplare cu comportament deviat asupra omului. Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului poate acorda derogări de la aceste interdicțiile art. 33 alin. (1) din OUG nr. 57/2007, prin ordin al conducătorului autorității, cu avizul prealabil al Academiei Române, cu condiția să nu existe o alternativă acceptabilă, iar măsurile derogatorii să nu fie în detrimentul menținerii populațiilor speciilor respective într-o stare de conservare favorabilă în arealul lor natural și numai în anumite situații. Derogările nu se acordă dacă există riscul ca acestea să aibă un impact negativ semnificativ de ordin calitativ sau cantitativ asupra populației speciei care face obiectul derogării.
Descriere	**a) Prelevarea intenționată a unor indivizi din natură pentru extragerea surplusului populațional pe sexe și clase de vârstă, prin acțiuni specifice de vânătoare** Aplicarea acestei măsuri se va realiza anual în perioadele și cu metodele stabilite prin derogări pentru situațiile prevăzute la art. 38 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completările ulterioare. Măsura se aplică în interesul protecției faunei și florei sălbatice, a conservării habitatelor naturale și pentru prevenirea pagubelor aduse recoltelor, animalelor domestice, pădurilor și altor bunuri; Prelevarea intenționată a unor indivizi din natură pentru extragerea surplusului populațional se realizează cu preponderență în ***zonele de management durabil*** (din punct de vedere al managementului populației de urs brun în România) și anume în habitatele naturale unde efectivele estimate și densitățile populației de urs brun sunt mai mari decât efectivele optime. Prelevarea intenționată a unor indivizi din natură pentru reducerea densităților populației de urs brun, se va realiza în urma estimări mărimi și structuri populației de urs brun, a determinării efectivelor optime și a zonelor de management al speciei. Reducerea densităților se va realiza prin extragerea surplusului populațional pe sexe și clase de vârstă, prin acțiuni specifice de vânătoare sub supravegherea și îndrumarea personalului tehnic de specialitate cinegetică. 1) Anual, odată cu centralizările datelor pe județ, gestionarii fondurilor cinegetice vor face propuneri de plafon maxim de intervenție pentru specia urs brun urs, la nivel de fonduri cinegetice. Propunerile de plafon maxim de intervenție vor avea la bază: nivelul pagubelor și conflictelor înregistrate; situația efectivelor reale comparative cu cele optime; tendința și structura

	populaţiei şi reducerea riscului de-a se produce pagube şi conflicte directe între om-urs. 2) Anual se va realiza un studiu de specialitate pentru estimarea efectivelor de urs brun la nivel naţional, în urma căruia, Ministerul Mediului aprobă un nivel maxim de intervenţie în populaţia de urs brun. 3) Stabilirea, cu precauţia necesară, a unor nivele maxime de intervenţie anuale în populaţie, responsabile, bazate pe analize şi criterii realizate de specialiştii unor instituţii/univeristăţi/entităţi, care au competenţe şi expertiză în acest sens. 4) Nivelul maxim de intervenţie în populaţia de urs brun, se va stabili anual şi nu trebuie să depăşească sporul natural al populaţiei de urs brun. Nivelul maxim de intervenţie anual în populaţia de urs brun se realizează astfel: 4.1. în cazul recoltării sau capturării exemplarelor din specia urs brun aflate în mediul natural, în oricare dintre stadiile ciclului lor biologic, se acordă un număr de exemplare din specia urs brun, pentru un nivel maxim de intervenţie, stabilit până la nivelul sporului natural, care se repartizează pe judeţe şi gestionari de fonduri cinegetice, pe baza studiilor de specialitate; 4.2. în cazul recoltării sau capturării în scopul relocării, deţinerii, transportului, schimburilor în scopul repopulării sau reintroducerii exemplarelor acestei specii recoltate/capturate din natură, în oricare din stadiile ciclului lor biologic, precum şi comerţul cu produse obţinute din exemplare de urs recoltate, rămâne la dispoziţia autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului, care pot fi acordate gestionarilor fondurilor cinegetice care au epuizat numărul maxim de intervenţie sau celor care nu au primit număr maxim de intervenţie. 5) exemplarele recoltate în condiţiile de mai sus pot fi deţinute şi transportate de pe fondurile cinegetice numai crotaliate şi însoţite de copii ale autorizaţiilor de vânătoare. 6) pentru aceste exemplare recoltate sau capturate, se poate acorda certificat CITES valabil in tarile din UE. 7) reaşezarea sezoanelor de vânătoare astfel încât raportările legate de gestiunea speciei să fie făcute anual pentru toate categoriile de date (cote, derogări aplicate, pagube, plăţi compensatorii etc.). Anul calendaristic (care poate include tot două sezoane) sa devină sistem de referinţă şi nu sezonul. 8) realizarea unor indicatori de implementare acţiune, monitorizaţi de Ministerul Mediului. Monitorizarea permanentă a urşilor recoltaţi, prin recoltarea de probe biologice şi prin întocmirea fişelor stabilite de autoritate în acest sens şi a afişării acestora şi a centralizatoarelor pe site-ul autorităţilor de mediu, pentru o deplină transparenţă. **b) Prelevarea intenţionată şi punctuală a unor indivizi din specia urs brun, care pun în pericol sănătatea, securitatea publică, animalele şi bunurile cetăţenilor, prin acţiuni specifice cinegetice** Aplicarea acestei măsuri se va implementa tot anul pentru situaţii de conflicte concrete, analizate de o comisie de specialişti, din care să facă parte şi reprezentanţi ai Agenţiilor locale pentru Protecţia Mediului şi/sau Gărzii Naţionale de Mediu – Comisariatele judeţene. Măsura se aplică pentru: 1. prevenirea daunelor importante aduse culturilor, creşterii animalelor, pădurilor, pescăriilor şi altor forme de proprietate; 2. în interesul sănătăţii şi securităţii publice;

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

	3. pentru alte raţiuni de interes major, inclusiv de natură socială sau economică şi pentru motive de importanţă primordială pentru mediu. Aplicarea acestei măsuri se va realiza cu metodele şi condiţiile stabilite prin derogări pentru situaţiile prevăzute la art. 38 alin. (1) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, cu modificările şi completările ulterioare. Aplicarea acestei acţiuni se va realiza în zonele unde se constată pagube şi conflicte înregistrate repetat şi se aplică în baza unor criterii clar stabilite sub monitorizarea autorităţii de mediu regională/locală. Această acţiune se poate implementa în special în ***zonele de management al conflictelor, dar şi punctual în restul zonelor,*** cu scopul de prevenire a conflictelor om-urs. Stabilirea nivelului maxim de intervenţie în aceste cazuri se face în urma unor analize/studii anuale şi se aplică în următoarele situaţii: 1. în cazul în care unele exemplare de urs pun în pericol sănătatea şi securitatea publică, 2. exemplare aflate în mod repetat în intravilanul localităţilor şi în staţiunile turistice, 3. exemplare care frecventează repetat locurile special amenajate pentru adăpostirea animalelor domestice, punând în pericol siguranţa acestora şi/sau a personalului de deservire, 4. exemplare prezente la cadavrul animalului domestic ucis de acestea, aflat în afara habitatului natural al speciilor de faună sălbatică. Recoltarea sau capturarea exemplarelor din specia urs brun, se poate realiza numai cu acordul autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului, prin Direcţia biodiversitate, cu notificarea prealabilă şi punctul de vedere al agenţiilor teritoriale pentru protecţia mediului şi a comisariatelor judeţene ale Gărzii Naţionale de Mediu, în baza documentelor întocmite conform Hotărârii Guvernului nr. 1.679/2008 privind modalitatea de acordare a despăgubirilor prevăzute de Legea vânătorii şi a protecţiei fondului cinegetic nr. 407/2006, precum şi obligaţiile ce revin gestionarilor fondurilor cinegetice şi proprietarilor de culturi agricole, silvice şi de animale domestice pentru prevenirea pagubelor, a avizului administratorului/custodelui ariei naturale protejate, după caz, şi a dovezii că fiecare exemplar a fost monitorizat şi identificat în vederea recoltării, iar exemplarele recoltate în aceste condiţii se deduc din numărul total de exemplare prevăzut. Numărul maxim de intervenţie în acest caz ar trebui stabilit şi gestionat de către autoritatea responsabilă, considerând numărul incidentelor existente în anul anterior şi nu în relaţie cu efectivul optim sau excedentul populaţional. Recoltarea sau capturarea exemplarelor de urs se poate realiza numai sub supravegherea personalului tehnic de specialitate angajat al gestionarilor fondurilor cinegetice, pentru fondurile cinegetice care nu au exemplare din specia urs brun în gestiune (specia nu se regăseşte în fişa fondului cinegetic). Exemplarele recoltate în condiţiile de mai sus pot fi deţinute şi transportate numai crotaliate şi însoţite de copii ale autorizaţiilor de vânătoare.
Rezultate	1. O populaţie de urs brun în România în stare de conservare favorabilă şi optimă din punct de vedere ecologic, economic şi social, menţinută în echilibru prin vânătoare, ca acţiune de control coordonat din punct de vedere tehnic şi ştiinţific.

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

	2. Refacerea și menținerea interesului gestionarilor fondurilor cinegetice de a păstra și conserva specia urs brun în zonele lor de activitate. 3. Refacerea și menținerea acceptanței populației de urs de către populația umană din zonele rurale și urbane unde specia este prezentă. 4. Extragerea unui surplus populațional pe categorii sociale de vârstă și sex, prin metode de vânătoare care nu pun în pericol omul și ursul. 5. Aplicarea anuală de către autoritatea publică centrală de mediu a unor derogări pentru un nivel maxim de intervenție în populația de urs brun, în baza unui studiu de estimare și propunere de nivel maxim de intervenție, astfel încât să nu fie afectată starea de conservare favorabilă a populației, cât și să fie menținut un efectiv optim al populației la nivel național. 6. Reducerea pierderilor unor exemplare de urs brun, prin acțiuni de braconaj, în urma creșterii interesului gestionarilor fondurilor cinegetice ca să aibă specia urs brun pe fondurile gestionate de aceștia.
Responsabil	Ministerul Mediului; Ministerul Apelor și Pădurilor; Gestionari de fonduri cinegetice; Instituții și organizații de cercetare în domeniul cinegetic; Agențiile pentru protecția mediului județene.
Termen	Anual
Urgență	1
Beneficiu	5

GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTERUL MEDIULUI MINISTRU

Obiectiv 2
Menținerea conectivității populației de urs brun în regiunea Carpatică

ACȚIUNE 2.1.	Asigurarea conectivității populației de urs brun în România
Obiective	Armonizarea cu sectoarele relevante (transport, ape, agicultură, silvicultură, vânătoare, dezvoltare, turism, exploatarea resurselor minerale), elaborarea procedurilor și implementarea unor măsuri tehnice specifice pentru asigurarea conectivității populației de urs brun în România.
Motivația	România trece printr-un proces de dezvoltare a rețelelor de transport rutier și feroviar, precum și de extindere a unor zone turistice sau rezidențiale la marginea sau în interiorul habitatului favorabil, schimbare a utilizării terenurilor, astfel încât s-a ajuns să fie amenințate zonele de conectivitate ale habitatelor favorabile pentru specia urs brun. Conectivitatea ecologică se schimbă în timp și este influențată de o serie de factori, cum ar fi dezvoltarea infrastructurii sau schimbarea destinației terenurilor, dar și de fenomene naturale. Cum astfel de factori sunt supuși unui proces permanent de schimbare, evaluarea periodică și asigurarea conectivității ecologice este absolut necesară.
Descriere	**a) Aprobarea metodologiei de identificare și respectiv de desemnare a coridoarelor ecologice.** În ultimi 5 ani au fost implementate mai multe proiecte referitoare la coridoarele ecologice pentru specia urs brun, în care s-au realizat metodologii de identificare și de desemnare a coridoarelor ecologice la nivel național, regional și local. Aceste metodologii au fost predate la Ministerul Mediului; **b) Validarea coridoarelor ecologice regionale și locale pentru specia urs brun.** Realizarea unor studii tehnice în teren de validare și realizarea unor consultări cu factori interesați, astfel încât acestea să fie acceptate și funcționale. **c) Desemnarea coridoarelor ecologice pentru specia urs brun, conform art. 14, O.U.G. 57/2007;** În urma validării coridoarelor ecologice, Ministerul Mediului supune avizul Academiei Române și le desemnează în baza O.U.G. 57/2007. **d) Elaborarea și integrarea unor măsuri de management / conservare specifice pentru asigurarea conectivității în planurile de management ale ariilor naturale protejate.** Măsurile de management/conservare se vor integra numai în planurile de management ale ariilor naturale protejate cu rol în asigurarea conservării speciei urs brun și ale coridoarelor ecologice, astfel încât să se asigure menținerea conectivității populației de urs brun la nivel național, regional și local. **e) Elaborarea unui set de reglementări, proceduri și măsuri tehnice de evitare / reducere / compensare a efectului de fragmentare a habitatelor pentru armonizarea cu celelalte sectoare relevante (transport, ape, agicultură, silvicultură, vânătoare, dezvoltare, turism, exploatarea resurselor minerale).** **f) Evaluarea impactului de mediu, inclusiv a celui cumulativ, pentru planurile/proiectele și activitățile derulate în zonele importante pentru conectivitate.**

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

	g) Menţinerea şi refacerea permeabilităţii elementelor de infrastructură liniară în zonele critice pentru conectivitate, inclusiv ca măsură de reducere a riscului de accidente în trafic / pentru siguranţa persoanelor. **h) Evaluarea periodică a conectivităţii ecologice structurale şi funcţionale a coridoarelor ecologice.** O evaluare a conectivităţii ecologice structurale şi funcţionale o dată la 5 ani ar surprinde modificările intervenite în habitatul favorabil şi s-ar putea interveni cu măsuri de păstrare/refacere a permeabilităţii infrastructurii care afectează funcţionarea coridoarelor; **i) Implementarea unui management adecvat al terenurilor în zonele cu rol de coridoare ecologice.** În unele zone ale coridoarelor ecologic există o tendinţă de intensificare a agriculturii, exploatării pădurilor, schimbării categoriei de folosinţă a terenurilor, comasarea proprietăţilor şi împrejmuirea acestora pe suprafeţe mari. **j) Realizarea, aprobarea şi implementarea unor planuri regionale de acţiune pentru specia urs brun din zonele coridoarelor ecologice.** Planurile regionale de acţiune pentru specia urs brun, trebuie să răspundă nevoilor de conservare ale speciei, prin acţiuni specifice zonei, menite să asigure conectivitatea la nivel regional şi să prevină izolarea unor indivizi. k) **Monitorizarea funcţionalităţii zonelor critice din cadrul coridoarelor ecologice şi adaptarea măsurilor de management, dacă este cazul.**
Rezultate	1. Coridoare ecologice la nivel naţional, regional şi local identificate, validate şi desemnate ca şi coridoare ecologice pentru specia urs brun, conform O.U.G. 57/2007 şi evidenţiate în mod obligatoriu de către Agenţia Naţională de Cadastru şi Publicitate Imobiliară în planurile naţionale, zonale şi locale de amenajare a teritoriului şi de urbanism, în planurile cadastrale şi în cărţile funciare, precum şi de către autoritatea publică centrală pentru agricultură, în sistemul informatic de identificare a parcelelor; 2. Un set de măsuri tehnice pentru asigurarea conectivităţii habitatelor favorabile pentru specia urs brun, integrat în planurile de management ale ariilor naturale protejate (Natura 2000), destinate conservării speciei urs brun; 3. Un set de măsuri tehnice pentru armonizarea managementului sectorial – cinegetic, agricol, silvic, exploatarea resurselor minerale, gospodărirea apelor care să asigure menţinerea / refacerea conectivităţii habitatelor favorabile; 4. Planuri de acţiune regionale pentru specia urs brun; 5. Planuri de management cinegetice, silvice, pastorale şi de gospodărie a apelor care să conţină măsuri pentru asigurarea conectivităţii habitatelor favorabile;
Responsabil	Ministerul Mediului, Agenţiile locale pentru Protecţia Mediului, Autorităţi publice locale, Garda de Mediu, Institute şi organizaţii de cercetare în domeniul faunei, custozi/administratori de arii naturale protejate, Gestionari de fonduri cinegetice, ONG-uri de mediu
Termen	a) 5 ani - Coridoarele ecologice validate şi desemnate; b) 5 ani - Seturile de măsuri tehnice pentru asigurarea conectivităţii populaţiei de urs brun în România; c) 5 ani – Planuri regionale de acţiune pentru populaţia de urs din zonele coridoarelor ecologice desemnate.

	d) La termenul revizuirii amenajamentelor/planurilor pastorale, silvice, cinegetice, gospodărire a apelor completate se vor completa cu măsuri pentru asigurarea conectivității habitatelor favorabile;
Urgență	2
Beneficiu	4

ACȚIUNE 2.2.	**Asigurarea conectivității populației de urs brun din Regiunea Carpatică**
Obiective	Identificarea și reducerea presiunilor și amenințărilor la nivelul granițelor care influențează conectivitatea populației de urs brun în Carpați. Colaborarea între țările vecine cu privire la asigurarea unui management conservativ al populației de urs brun la nivel de regiune Carpatică.
Motivația	În zonele transfrontaliere relevante (între România, Ucraina și Serbia) pentru conservarea speciei urs brun, nu există suficiente proiecte comune de studii și management al populației de urs brun care ar putea identifica situația conectivității populației de urs la nivel de Carpați, cu mici excepții, în zona Maramureșului există coridoare ecologice identificate într-un proiect transfrontier (Granițe deschise pentru urși în Carpații României și Ucrainei). Nu există un protocol de schimb de informații științifice cu privire la managementul speciei urs la nivel de granițe și sunt puține informații despre situația braconajului, a arealului speciei imediat după granițele României, a zonelor de conectivitate, a exemplarelor de urs care utilizează atât teritoriul României, cât și al Ucrainei și al Serbiei.
Descriere	a) Realizarea unor proiecte comune cu Ucraina și Serbia în ceea ce privește utilizarea habitatelor la granițe, studii genetice pentru stabilirea efectivelor (proporțiilor) de urs care utilizează zonele de granițe între țări, determinarea dispersiei exemplarelor de urs brun și schimbul genetic în regiune; b) Proiecte comune de identificare a presiunilor și amenințărilor la nivelul granițelor, precum și aplicarea de măsuri concrete de reducere și diminuare a acestora și în special pentru controlul, prevenirea și reducerea braconajului; c) Realizarea unui protocol de colaborare între autoritățile de mediu ale țărilor vecine, care să reglementeze schimbul de informații și cunoștințe privind populația de urs brun (mărimea și structura populației, structura genetică, distribuția, etc.) și amenințările ce pun în pericol conectivitatea la nivel de regiune, precum și date privind unele exemplare de urs aflate în programe/proiecte de cercetare (urși cu sisteme de monitorizare GPS/GSM/Radio), care trec granița; d) Implementarea unor metode de monitorizare armonizate între țările Carpatice, pentru comparabilitatea și utilizarea datelor în scopul adoptării celor mai potrivite măsuri în sensul realizării unui management la nivel populațional al speciei; e) Identificarea, validarea, reglementarea și monitorizarea coridoarelor ecologice transfrontaliere pentru specia urs brun între Ucraina – România – Serbia și realizarea unui plan de acțiune care să ajute la implementarea măsurilor de management pentru îndeplinirea rolului acestor coridoare pe termen lung; f) Elaborarea și implementarea planului de acțiune al populației de urs

	brun la nivel de regiune carpatică.
Rezultate	1. Un protocol de colaborare între autoritățile naționale de mediu ale țărilor vecine cu privire la managementul populației de urs brun în Carpați. 2. Proiecte de colaborare în ecoregiunea Carpați, în ceea ce privește managementul populației de urs brun din Carpați; 3. Date noi despre situația populației de urs brun (mișcarea exemplarelor) la nivel de granițe, care să sprijine autoritățile din fiecare țară în luarea celor mai bune decizii privind managementul populației; 4. Coridoare ecologice validate, desemnate și funcționale între Ucraina-România-Serbia, care să asigure conectivitatea populației de urs brun în Regiunea Carpatică; 5. Un plan de acțiune al populației de urs brun la nivel de regiune Carpatică agreat și adoptat de țările vecine (Ucraina-România-Serbia) și de țările din regiune; 6. O conectivitate mai bună a populației de urs brun la nivel de Regiune Carpatică.
Responsabil	Ministerul Mediului, Ministerul Afacerilor Externe, Instituții și organizații de cercetare în domeniul faunei cinegetice, ONG-uri de mediu, Gestionari de fonduri cinegetice
Termen	a) 3 ani – Protocol de colaborare între țările vecine b) Permanent – Proiecte de colaborare și schimb de date despre populația de urs brun c) 5ani – Desemnare coridoare ecologice funcționale cu privire la conectivitatea populației de urs brun în Regiunea Carpatică; d) 10 ani - Plan de acțiune regional al populației de urs brun la nivel de Regiunea Carpatică agreat și adoptat de țările vecine.
Urgență	3
Beneficiu	3

ACȚIUNE 2.3.	**Translocarea și/sau reintroducerea unor indivizi din specia urs brun**
Obiective	Asigurarea unei populații de urs brun cu o structură normală la nivelul Regiunii Carpatice și în alte regiuni ale Europei.
Motivația	Sunt zone la nivelul țărilor din regiunea Carpați și din alte regiuni ale Europei, unde populația de urs brun nu este bine reprezentată, iar în România sunt zone cu densități ridicate de urși bruni, de unde se pot captura unele exemplare în vederea translocării/reintroducerii acestora în alte state.
Descriere	a) Realizarea unor proiecte/protocoale comune cu țările din Carpați și nu numai, în ceea ce privește translocarea și/sau reintroducerea unor indivizi de urs brun din populația de urs brun din România. Indivizi care pot fi capturați din zonele cu densități mari (Brașov, Harghita, Covasna, Prahova, Argeș, Vâlcea, etc.) din România. b) Aceste programe de translocare/reintroducere se pot realiza numai la cererea statelor interesate din regiunea Carpați și nu numai, după îndeplinirea tuturor condițiilor legale în acest sens. c) Acțiunea de capturare în vederea translocării/reintroducerii unor exemplare de urs brun din România, se realizează numai de către statul Român prin echipe specializate și dotate corespunzător, numai cu acordul gestionarilor fondurilor cinegetice de unde se realizează acțiunea de capturare.

GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTRU MINISTERUL MEDIULUI

	d) În caz de necesitate, se pot realiza acțiuni de translocare/reintroducere a unor exemplare de urs brun și în țări din afara Europei, după obținerea tuturor avizelor/acordurilor/autorizațiilor necesare.
Rezultate	1. Noi colaborări dintre România și țările din Europa, în ceea ce privește asigurarea unei populații stabile de urs brun la nivel de Carpați și nu numai, sau de reîmprospătare a unor populații de urs brun din alte țări. 2. Reducerea densităților ridicate de urs brun prin acțiuni de capturare și translocare/reintroducere în detrimentul reducerii numerice prin intervenții cinegetice (vânătoare).
Responsabil	Ministerul Mediului, Institute și organizații de cercetare în domeniul faunei cinegetice, Gestionarii fondurilor cinegetice
Termen	Permanent
Urgență	3
Beneficiu	3

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

Obiectiv 3

Prevenirea, controlul pagubelor și rezolvarea conflictelor om-urs

ACȚIUNE 3.1.	**Funcționarea unor specialiști acreditați care să asigure suport tehnic și științific în managementul speciei urs brun**
Obiective	a) Funcționarea grupului de lucru, care activează sub egida Ministerului Mediului și aprobat prin ordin de ministru. Grupul de lucru va sprijini Ministerul Mediului pentru a lua cele mai bune decizii în ceea ce privește managementul speciei urs brun. b) Agrearea și avizarea unor specialiști pentru intervenții de urgență în rezolvarea unor situații de conflicte provocate de urs. Acești specialiști pot să activeze în cadrul unor echipe de intereveții rapide la nivel regional, capabile să intervină în cazul ursilor problemă, ursilor orfani, cazuri de pagube mai complicate (grave), accidente de trafic, urși captivi ilegal (laturi), urși răniți, mortalități și alte cazuri asemănătoare. Ambele entități trebuie să asigure cele mai bune decizii pentru ca populația de urs să supraviețuiască și să se prevină și să se reducă conflictele om-urs.
Motivația	În acest moment, în România, numărul de cazuri în care ursul intră în contact cu activitatea antropică este în creștere și nu există o procedură oficială de intervenție rapidă a unor persoane specializate în domeniul faunei și al securității cetățenilor. Această situație a adus la crearea multor pagube și conflicte directe între oameni și urși, precum și la intervenții în astfel de cazuri a unor oameni sau entități, fără să aibă atribuții în acest sens și fără să aibă cunoștințele și dotările necesare.
Descriere	**a) Asigurarea funcționării grupului de lucru format din experți de la diferite instituții/organizații, care sunt implicate în managementul, conservarea și cercetarea speciei urs brun, care să funcționeze în baza unui act normativ, care să aibă statut și regulament propriu de funcționare.** Acest grup de experți, dacă este cazul, poate să fie comun și pentru alte specii de carnivore mari și trebuie să aibă specialiști din următoarele domenii: silvic, cinegetic, agricol, administrație locală/regională/națională și protejarea naturii. **b) Formarea unor specialiști pentru intervenții speciale în cazul speciei urs brun, agreați și avizați de Ministerul Mediului pe baza unor criterii specifice, dotați corespunzător, care provin de la instituții/organizații care au experiență anterioară.** Specialiștii agreați și avizați vor funcționa în cadrul a minim 5 echipe speciale de intervenție, câte o echipă la nivel de regiune, acolo unde există specia urs brun. Aceste echipe vor funcționa pe baza unui protocol oficial avizat de autoritățile naționale și a unui regulament de ordine internă de funcționare. Rolul acestor echipe de intervenție îl reprezintă intervenția rapidă în cazuri speciale din habitatul speciei urs brun și asigurarea unor servicii de asistență tehnică instituțiilor statului (Jandarmerie/Poliție, etc.), care au competență în asigurarea protecției umane. Specialiștii avizați, împreună cu autoritățile de mediu și gestionarii fondurilor cinegetice, vor realiza criterii pentru relocarea ursilor salvați și vor identifica unele zone predefinite în prealabil pentru relocarea unor exemplare de urs brun salvate.
Rezultate	1. grup de lucru format din experți aprobat prin Ordin de Ministru, funcțional pe baza unui regulament de funcționare;

GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTRU MINISTERUL MEDIULUI

	2. echipe regionale de intervenție specială, agreate și avizate de Ministerul Mediului, formate din specialiști în domeniul cinegetic, silvic, veterinar, biologie și ecologie, dotate și funcționale în baza unui protocol avizat de autoritatea centrală de mediu; 3. expertiză și suport ridicat oferit Ministerului Mediului pentru a lua cele mai bune decizii în ceea ce privește managementul speciei urs brun în România; 4. zone predefinite pentru eliberarea în teren a urșilor salvați; 5. reducerea numărului de conflicte directe dintre urși și oameni; 6. reducerea pierderilor unor indivizi din populația de urși; 7. îmbunătățirea bazei de date a Ministerului Mediului cu privire la situația conflictelor directe urși-oameni.
Responsabil	Ministerul Mediului; Institute și organizații de cercetare în domeniul cinegetic; Gestionari de fonduri cinegetice; Jandarmeria Română; ONG-uri în domeniul faunei;
Termen	a) 1 an – crearea unui comitet/grup de lucru b) Permanent – funcționarea comitetului/grupului de lucru c) 1 an – formare specialiști avizați d) Permanent – funcționare specialiști avizați
Urgență	1
Beneficiu	5

GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTRU MINISTERUL MEDIULUI

ACȚIUNE 3.2.	**Reducerea conflictelor om-urs prin implementarea măsurilor preventive de reducere a conflictelor**
Obiective	Implementarea unor programe și a unor norme tehnice în sectorul agricol/silvic/cinegetic și administrativ, cu scopul prevenirii și reducerii pagubelor și conflictelor directe provocate de specia urs brun. Încurajarea cetățenilor în aplicarea unor sisteme sau echipamente de protecție a animalelor, culturilor și a bunurilor sau în utilizarea câinilor de pază, prin oferirea posibilității de a accesa unele programe de achiziționare a câinilor de pază sau produselor subvenționate de la statul Român.
Motivația	Menținerea unor densități ridicate ale speciei urs brun, intensifică riscul apariției conflictelor directe om-urs. Un nivel ridicat al conflictelor om-urs creează dificultăți în a menține atitudinea pozitivă a comunităților locale, față de specia urs brun, astfel existând riscul să scadă toleranța față de această specie, iar localnicii pot începe să folosească metode de reducere a densităților prin metode ilegale (braconaj), în lipsa unui sistem funcțional de compensare al proprietarilor. Acest fenomen poate să ducă în timp la imposibilitatea de a menține starea de conservare actuală a speciei urs brun la nivel național.
Descriere	**a) Realizarea și implementarea unui sistem de subvenții, compensații și de stimulare financiară a proprietarilor pentru achiziționarea unor sisteme de protecție a animalelor domestice și a bunurilor materiale, precum și pentru achiziția câinilor specializați.** Subvențiile vor fi similare plăților de agro-mediu pentru alte specii și compensațiile vor fi pentru aplicarea măsurilor NATURA 2000. Pe baza unor criterii stabilite de Ministerul Mediului, se vor achiziționa sisteme de protecție (garduri electrice și alte sisteme aplicate cu succes în alte țări), și câini specializați pentru a interveni asupra ursului. b) **Reglementarea unui mecanism de finanțare a proprietarilor de terenuri pentru înființarea unor culturi speciale pentru hrana urșilor, cu rol de tampon.** Rolul culturilor tampon este acela de a menține urșii în interiorul habitatelor naturale pentru a se reduce cât mai mult contactul cu activitățile antropice. Crearea și folosirea ogoarelor pentru faună și încurajarea gestionarilor fondurilor cinegetice să planteze unele specii arborescente cu fructe preferate de specia urs brun. **c) Reglementarea și controlul pășunatului în habitatul favorabil ursului brun.** Solicitarea evaluării impactului potențial al pășunatului asupra speciei urs brun și a habitatelor acestora precum și monitorizarea respectării condițiilor impuse prin actele de reglementare în cazul pășunatului intensiv din habitatele favorabile ale speciei urs brun. **d) Reducerea impactului asupra speciei urs brun cauzat de infrastructură și activitățile turistice.** Evaluarea impactului potențial asupra speciei urs brun și a habitatelor acestora în cazul proiectelor care vizează înființarea, reabilitarea, modernizarea sau extinderea infrastructurii turistice; Patrulări în teren pentru evitarea practicării sporturilor de tip off-road, motocross, snowmobiles în afara rutelor aprobate în acest sens; Monitorizarea respectării condițiilor impuse prin actele de reglementare în cazul unor proiecte de infrastructură turistică.

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU MINISTERUL MEDIULUI *

	e) Reglementarea juridică a intervenției gestionarului asupra exemplarelor de urs brun captiv în intravilan și realizarea unor protocoale de intervenție în cazul urșilor problemă. Eliberarea ursului captiv în intravilan se poate realiza și de către gestionarul fondului cinegetic, în baza unui contract de prestări servicii realizat cu primăria de pe raza U.A.T. unde se află ursul captiv în intravilan. Gestionarul fondului cinegetic poate să colaboreze cu un medic veterinar regional pentru acțiunea de imobilizare chimică și cu jandarmeria pentru asigurarea perimetrului. Nu se consideră relocare acțiunea de eliberare în cel mai apropiat fond cinegetic, acolo unde există condiții favorabile speciei, a unor exemplare de urs captive în alte zone decât în mediul lor natural, respectiv intravilan.
Rezultate	1. Un sistem funcțional de stimulare financiară a proprietarilor. 2. Culturi agricole tampon instalate în fiecare fond cinegetic care are conflicte cu specia urs brun și se încadrează în criteriile stabilite de Ministerul Mediului. 3. Reducerea pagubelor prin implementarea sistemelor de protecție. 4. Păşunat reglementat în habitatul natural al speciei urs brun. 5. Impact redus asupra speciei urs brun, realizat în urma unor activități turistice reglementate. 6. Posibilitatea de a interveni gestionarul fondului cinegetic în cazul urșilor problemă și al urșilor în situații problematice (captivi în laț), în baza unor protocoale de intervenție agreate și reglementate.
Responsabil	Ministerul Mediului; Gestionari de fonduri cinegetice; Agențiile pentru Protecția Mediului județene; Garda Națională de Mediu, Gărzile Forestiere; Institute și organizații de cercetare în domeniul cinegetic; ONG-uri în domeniul faunei,
Termen	Permanent
Urgență	1
Beneficiu	5

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

ACȚIUNE 3.3.	**Stabilirea unor compensații și sau suport financiar pentru persoanele sau entitățile care au fost sau sunt afectate de prezența speciei urs brun**
Obiective	Compensarea tuturor pagubelor, provocate de specia urs, diferitelor persoane fizice sau juridice din sectoarele de activitate aferente domeniilor: agricol, zoothenic și silvic, a pagubelor provocate diferitelor bunuri materiale, precum și a persoanelor atacate/rănite de urs, prin implementarea unui sistem de compensare, ușor de aplicat bazat pe norme clar stabilite în urma aplicării unor exemple de bune practici implementate anterior.
Motivația	În acest moment, în România, numărul de cazuri de pagube provocate de specia urs este în creștere, iar actuala procedură de implementare a sistemului de compensație se aplică deficitar. În procedura actuală de compensare a pagubelor provocate de urs nu se regăsesc pagubele bunurilor materiale și nici o metodă de compensare a persoanelor atacate și rănite de urs, precum nici despăgubirea familiilor persoanelor decedate ucise de urs. Deficiențele din aplicarea sistemului de compensare a pagubelor, stimulează reducerea toleranței comunităților rurale și urbane față de specia urs și crește numărul de cazuri de braconaj. Acest fapt duce la dificultăți în asigurarea stării de conservare favorabile a populației de urs în România.
Descriere	**a) Completarea legislației prin introducerea unor prevederi care asigură implementarea sistemului de compensații a altor pagube provocate de specia urs brun.** 1. Compensarea bunurilor materiale, proprietate a persoanelor fizice sau juridice, afectate de urs, precum și despăgubirea oamenilor atacați și răniți de urs și a familiilor oamenilor decedați în urma atacurilor provocate de urs. Asigurarea compensării persoanelor fizice sau juridice în maxim 30 zile de la data emiterii deciziei. 2. Propuneri de completări la Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006 și a HG 1679/2008 privind modalitatea de acordare a despăgubirilor prevăzute de Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, precum și obligațiile și drepturile ce revin gestionarilor fondurilor cinegetice și proprietarilor de culturi agricole, silvice și de animale domestice pentru prevenirea pagubelor. 3. Implementarea unui sistem de compensare transparent și eficient prin optimizarea procesului de evaluare/aprobare plată și realizare plată către persoana păgubită, care să faciliteze compensarea în cel mai scurt timp posibil. 4. Implementarea unui sistem de evaluare fundamentat tehnic pentru eliminarea unor potențiale tentative de fraude și erori umane. 5. Pregătirea și dotarea personalului care face parte din comisia de constatare și evaluare a pagubelor; 6. Realizarea și publicarea anuală a unui raport / situație cu privire la implementarea sistemului de compensare a pagubelor și despăgubire a persoanelor atacate de specia urs brun în România. **b) Stabilirea unui sistem de compensare al gestionarilor fondurilor cinegetice care gestionează specia urs brun** 1. Implementarea unui sistem de compensare, stimulare financiară pentru gestionarii fondurilor cinegetice, în cazul în care activitatea 1.5. *Prelevarea intenționată a unor indivizi din natură pentru reglarea densităților efectivelor de urs brun prin acțiuni de vânătoare reglementată de către*

GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTERUL MEDIULUI MINISTRU

	autoritatea centrală care răspunde de managementul speciei pe baza unor derogări în situaţiile prevăzute de lege, nu s-a implementat de către gestionarul fondului cinegetic respectiv. 2. Criteriile de compensare ale gestionarilor vor fi stabilite ulterior de Ministerul Mediului.
Rezultate	1. Sistem de compensare funcţional care să includă pagubele în sectorul agricol, zootehnic, silvic, cinegetic, pagubele materiale, oamenii şi speciile de faună de interes cinegetic afectate de specia urs brun; 2. Sistem de compensare al gestionarilor fondurilor cinegetice funcţional, bazat pe criterii realizate de Ministerul Mediului; 3. Creşterea toleranţei comunităţilor rurale şi urbane faţă de specia urs; 4. Reducerea braconajului realizat pentru protejarea culturilor agricole, animalelor domestice şi a bunurilor materiale; 5. Creşterea interesului gestionarilor fondurilor cinegetice de a avea specia urs brun pe fondurile cinegetice gestionate, realizat în urma aplicării sistemului de compensare al gestionarilor fondurilor cinegetice, care gestionează specia urs brun.
Responsabil	Ministerul Mediului, Administraţia Fondului pentru Mediu, Gestionari de fonduri cinegetice, APM-uri şi Garda Naţională de Mediu.
Termen	a) 1 an - sistem de compensaţii modificat, care să includă şi pagubele materiale şi rănile oamenilor provocate (acolo unde este cazul) de specia urs brun. b) 5 ani - Elaborare sistem compensare gestionar
Urgenţă	2
Beneficiu	4

ACȚIUNE 3.4.	**Reducerea impactului activităților antropice și integrarea măsurilor de conservare a speciei în alte sectoare de activitate**
Obiective	Reducerea cazurilor de conflicte directe avute de om cu ursul în timpul derulării activităților antropice din habitatul natural al ursului și în imediata apropiere a acestuia.
Motivația	Activitățile antropice din zonele cu habitat favorabil speciei urs brun și în imediata apropiere a acestora, sunt generatoare de potențiale conflicte directe sau indirecte ale omului cu ursul, însă prin stimularea proprietarilor din aceste zone și prin implementarea unor măsuri de conservare, impacturile antropice negative trebuie să se diminueze.
Descriere	**a) Reglementarea limitării dezvoltării intravilanului în zonele cheie pentru specia urs (arii naturale protejate unde există specia urs) și găsirea unor măsuri compensatorii pentru proprietarii de terenuri care au măsuri restrictive de utilizare a acestuia.** **b) Implementarea de plăți NATURA 2000 pentru proprietarii de terenuri care au măsuri restrictive de utilizare a acestuia.** **c) Elaborarea și promovarea unor ghiduri privind evaluarea impactului și măsurile de reducere/eliminare a impactului negativ al activităților antropice asupra populației de urs** – (Ghiduri pentru silvicultură, păşunat, construcții, transporturi, etc.) **d) Identificarea zonelor de liniște și stabilirea măsurilor de conservare aplicabile pentru eliminarea efectelor datorate perturbării speciei în perioada somnului de iarnă/creșterii puilor/reproducerii.** În acest sens se vor stabili un set minim de măsuri de bune practici aplicabile în zonele de liniște (limitarea goanelor din apropierea zonelor de liniște, controlul păşunatului și al câinilor hoinari, monitorizarea exploatărilor forestiere în perioada somnului de iarnă, etc.). Stimularea și promovarea colaborării dintre administratorii de resurse naturale (faună, pădure, terenuri agricole, pășuni, etc), astfel încât să se respecte măsurile minime de conservare din aceste zone de liniște. **e) Integrarea măsurilor de conservare a speciei în planurile de management cinegetic, silvic, agricol, pastoral, recoltarea produselor accesorii ale pădurilor (fructe de pădure/ciuperci, etc.)** **f) Controlul braconajului (lațuri, otrăvire, capturare pui, etc.) generat ca formă apărare a proprietăților, animalelor și bunurilor de către proprietari prin implicarea civică a populației locale.** Este necesară demararea unei campanii naționale pentru conștientizarea importanței speciei urs brun, având ca grup țintă fermierii, comunitățile și autoritățile locale. Pentru a fi mai eficient în lupta anti-braconaj, este necesar să crească schimbul de informații între instituțiile responsabile cu managementul speciei urs brun și cu cele responsabile cu controlul respectării prevederilor legale, specializarea personalului și creșterea capacității autorităților implicate.
Rezultate	1. Măsuri compensatorii pentru proprietarii de terenuri care nu primesc autorizații de construire în zonele cheie pentru specia urs brun; 2. Plăți Natura 2000 pentru proprietarii de terenuri din interiorul siturilor de importanță comunitară, care au măsuri restrictive de utilizare a terenului; 3. Măsuri de protecție implementate în zonele de liniște pentru specia urs brun;

	4. Ghiduri pentru eliminarea impactului provocate de activitățile din silvicultură, păşunat, construcţii şi transporturi, asupra populației de urs brun în România. 5. Măsuri de conservare a speciei urs brun integrate în Planurile de management cinegetic, silvic, agricol, pastoral, colectare fructe şi ciuperci; 6. Reducerea cazurilor de braconaj la specia urs brun produs de comunitățile locale.
Responsabil	Ministerul Mediului; Agenţiile pentru Protecţia Mediului judeţene, Garda Naţională de Mediu, Gărzile Forestiere; Instituţii şi organizaţii de cercetare în domeniul cinegetic, ONG-uri în domeniul faunei, Gestionari de fonduri cinegetice.
Termen	Permanent
Urgență	2
Beneficiu	4

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

ACȚIUNE 3.5.	Prevenirea condiționării și habituării exemplarelor de urs
Obiective	Reducerea conflictelor produse de urșii habituați prin prevenirea fenomenului de habituare.
Motivația	În ultimii 20 de ani s-a intensificat fenomenul de habituare al urșilor, fenomen care are la bază un management inadecvat al resturilor menajere sau a altor surse de hrană de origine antropică. Pentru a se preveni accidentele provocate de urșii habituați, trebuie reglementat sistemul de colectare al resturilor menajere, astfel încât urșii să nu mai aibă acces la sursele de hrană ușor accesibile, precum și reglementarea accesului la alte surse de hrană de origine antropică.
Descriere	a) **Interzicerea și reglementarea activităților umane care încurajează habituarea ursului și alterează comportamentul natural al acestuia.** Aceste activități constau din hrănire intenționată a urșilor de către persoane neautorizate, hăituirea cu câini, depozitarea resturilor menajere în habitatul natural al ursului și la limita acestuia, apropierea intenționată și repetată față de unii urși care vizitează sursele de hrană ușor accesibile, precum și hrănirea complementară/suplimentară nereglementată. b) **Elaborarea și implementarea unor măsuri de gestionare a deșeurilor la nivelul comunităților locale (zone urbane, rurale sau turistice izolate) în potențialele zone de conflicte cu specia urs brun.** **c) Achiziționare și instalarea unor sisteme de colectare resturi menajere, tip containere anti-urs, în zonele cu risc mare de conflicte, unde specia urs brun profită de managementul neadaptat al resturilor menajere.** Criteriile de selecție a modelului de containere, de instalare și de dare în folosință al acestor containere anti-urs vor fi determinate de Ministerul Mediului în urma unui studiu de necesitate de utilizare a acestor sisteme de colectare a resturilor menajere. Instalarea acestor sisteme de colectare a resturilor menajere se va realiza în urma semnării unui protocol de colaborare dintre autoritatea publică locală (primărie), compania care se ocupă cu serviciul de salubrizare și instituția/entitatea/organizația care face achiziția containerelor anti-urs, acolo unde este cazul. **d) Elaborarea unui studiu privind măsurile de reducere a accesibilității la surse de hrană antropice, finalizat cu elaborarea unui ghid tehnic, care să fie disponibil pentru entitățile interesate;** **e) Reglementarea unor acte normative stabilite de către autoritățile locale, cu privire la aplicarea unor sancțiuni la nivel local pentru nerespectarea măsurilor de prevenire/reducere a condiționării și/sau habituării urșilor;** f) **Reglementarea hrănirii complementare pentru specia urs brun (perioade, locații, cantități, tip de hrană, etc.) și corelarea cu hrănirea pentru alte specii (mistreț).** Realizarea unui studiu cu privire la efectele reducerii sau intensificării administrării hranei complementare pentru specia urs brun. În urma acestui studiu se for realiza un set de norme tehnice/măsuri, care să fie implementate de gestionarii fondurilor cinegetice în procesul de administrare a hranei complementare.
Rezultate	1. Reducerea fenomenului de habituare prin implementarea unui sistem performant de management al resturilor menajere;

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

	2. Instalarea și utilizarea sistemelor de containere anti-urs în zonele cu cel mai mare risc de utilizare a resturilor menajere de către specia urs brun. 3. Norme de hrănire complementară.
Responsabil	Ministerul Mediului, Consilii județene și locale, Companii de salubrizare, Garda Națională de Mediu, Garda Forestieră; Univeristăți Institute de cercetare; Gestionari de fonduri cinegetice.
Termen	5 ani
Urgență	1
Beneficiu	5

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

Obiectiv 4
Educare, informare și comunicare cu privire la specia urs brun și managementul acesteia

ACȚIUNE 4.1.	**Educare, informare și comunicare cu privire la specia urs brun și managementul acesteia**
Obiective	Informarea și conștientizarea atât a factorilor interesați, cât și a publicului larg, cu privire la diverse aspecte despre ursul brun și colaborarea cu factorii interesați, pentru a îmbunătăți condițiile de coexistență pașnică a omului cu ursul, asigurând conservarea speciei de urs brun din România. Se urmărește transmiterea de informații obiective și utile despre urs și măsurile de management a speciei, educarea în sensul prevenției și gestionării siuațiilor conflictuale dintre om și urs și comunicarea dintre factorii interesați pentru a armoniza aspectele care vizează gestionarea speciei, în scopul conservării.
Motivația	În contextul în care opiniile asupra felului în care trebuie gestionată populația de urs brun din România sunt divizate și de multe ori antitetice, este necesar a se aduce echilibru în opinii și informații transmise. Conceptul de "conservare a speciei de urs brun" este foarte amplu și include multe tipuri de acțiuni și măsuri care trebuiesc puse în aplicare. Implicarea factorilor interesați și a publicului larg poate avea un efect benefic major dacă se construiește o colaborare bazată pe o informare și conștientizare complexă și obiectivă. Pentru a asigura înțelegerea de către factorii interesați a aspectelor care vizează ursul brun din România și a determina acționarea acestora în scopul coexistenței pașnice sunt necesare organizarea mai multor activități de informare și educare.
Descriere	**a) Programe educaționale și de informare la nivel național pentru creșterea gradului de acceptanță pentru specia urs brun.** 1. Campanii de informare și educare asupra prevenirii conflictelor de orice tip dintre om și urs. Factorii interesați trebuie să fie informați și educați asupra metodelor de prevenire a pagubelor pe care le poate realiza ursul, precum și măsuri care ar trebui luate în evitarea vătămării omului de către urs; 2. Campanii de informare și educare asupra sistemului de acordare a compensațiilor, în condițiile legislative în vigoare, în cazurile în care ursul produce diverse daune; 3. Cunoașterea sistemului de compensații și a obligațiilor care revin proprietarilor poate ușura procedura și reduce situațiile conflictuale. **b) Informarea și conștientizarea publicului prin diverse mijloace privind problematica conservării populației de urs brun în România și a acțiunilor realizate în acest sens.** Informarea și conștientizarea asupra acțiunilor realizate pentru conservarea populației de urs vor crește gradul de înțelegere a modului în care se desfășoară acțiunile și necesității realizării acestora. Publicul larg poate manifesta o toleranță crescută față de specia urs și de acțiunile realizate pentru conservarea acesteia dacă sunt conștientizați asupra efectelor pe care unele activități antropice le pot avea asupra speciei, în general sau a comportamentului ursului, în particular.

	c) Campanii de informare şi conştientizare asupra importanţei speciei urs brun, punându-se accent pe rolul principal de specie umbrelă pe care acesta îl are în ecosistem. Este foarte important ca imaginea ursului să fie una pozitivă, componenta socială necesitând o permanentă informare în ceea ce priveşte protecţia naturii şi a speciilor de faună sălbatică. Este important să se cunoască faptul că prezenţa ursului contribuie la menţinerea biodiversităţii. d) **Informare şi conştientizare asupra rolului şi implicării diverselor entităţi în problematica conservării ursului brun în România.** Este important să se transmită rolul pe care fiecare entitate o are în sprijinul conservării speciei şi posibilitatea de acţiune, în condiţiile legale, asupra oricărui aspect care vizează specia urs. Cinegeticianul, în calitate de gestionar de fond cinegetic, are sarcina de a conserva toate speciile de interes cinegetic şi mediilor lor de viaţă, inclusiv al speciei urs brun. Gestionarul fondului cinegetic are angajaţi specialişti cinegeticeni, care sunt direct implicaţi în toate aspectele la nivel local, legate de această specie. **e) Promovarea implicării civice în sprijinul conservării ursului;** Publicul larg poate sprijini conservarea populaţiei de urs din România prin oferirea de diverse informaţii, cum ar fi cele referitoare la: prezenţa unor urşi în locuri neadecvate, prezenţa unor capcane pentru urşi, hrănirea intenţionată a urşilor în locuri neadecvate, întâlnirea urşilor sau a diferitelor semne (urme, excremente, zgârieturi, cadavre, etc.) acestora în habitatele lor naturale, cazuri de braconaj, etc. În urma informării şi conştientizării asupra diverselor aspecte care vizează ursul brun din România, persoane din publicul larg pot contribui la conservarea speciei. **f) Sesiuni de consultări cu factorii interesaţi.** Factorii interesaţi joacă cel mai important rol în conservarea speciilor de carnivore mari, de aceea menţinerea unei relaţii de colaborare cu aceştia constituie un fundament. Colaborarea trebuie să fie bilaterală, de aceea este nevoie să se realizeze în cadrul unor întâlniri periodice, pentru a ajunge la o decizie comună cu privire la măsurile care trebuie adoptate şi implementate pentru managementul eficient al speciei. Includerea sesiunilor de consultări în programele de finanţare naţionale a proiectelor de educaţie/comunicare în domeniu şi realizarea de parteneriate între instituţii/organizaţii şi mass media vor asigura transparenţă în procesul decizional. **g) Evaluarea impactului social şi economic al conservării ursului brun la nivel naţional.**
Rezultate	1. Prevenirea şi reducerea conflictelor dintre om şi urs; înlesnirea procedurii de acordare a despăgubirilor. 2. Creşterea gradului de informare asupra acţiunilor concrete care se realizează în scopul conservării speciei şi asupra impactului pe care unele activităţi antropice îl pot avea asupra ursului. 3. Conştientizarea publicului larg asupra rolului şi importanţei ursului. 4. Creşterea gradului de informare asupra rolului şi implicării diverselor entităţi în problematica conservării ursului brun în România. 5. Asigurarea unui sprijin suplimentar în managementul speciei prin îmbogăţirea surselor de obţinere şi diseminare informaţii.

GUVERNUL ROMÂNIEI MINISTRU MINISTERUL MEDIULUI

	6. Armonizarea necesităților factorilor interesați cu necesitățile care privesc conservarea ursului brun în România. 7. Identificarea impactului social și economic pe care unele acțiuni pentru conservarea speciei urs brun le pot avea în zonele în care se desfășoară.
Responsabil	Ministerul Mediului; Agențiile pentru Protecția Mediului județene, Garda Națională de Mediu, Gărzile Forestiere; Institute și organizații de cercetare în domeniul cinegetic, ONG-uri, Gestionari de fonduri cinegetice.
Termen	Permanent
Urgență	2
Beneficiu	4

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTRU
MINISTERUL MEDIULUI

Obiectiv 5

Îmbunătățirea cadrului legal și instituțional cu privire la managementul speciei urs

ACȚIUNE 5.1	**Îmbunătățirea capacității instituționale**
Obiective	Funcționarea eficientă a instituțiilor implicate în managementul speciei urs brun în România.
Motivația	Efectul dezvoltării antropice și pierderea unor părți din habitatul natural al ursului brun la nivel național, care are consecință directă asupra managementului speciei, corelat cu lipsa unei bune reglementări a implicări instituțiilor în toate planurile (silvic, cinegetic, conservare, utilizare resurse naturale, administrație locală, urbanism, etc.), având drept consecințe: lipsa unor proceduri concrete, infrastructură neadecvată și personal specializat insuficient, care să ajute la un management activ al speciei.
Descriere	**a) Funcționarea și îmbunătățirea activității Grupului de lucru pentru conservarea carnivorelor mari.** b) **Constituirea și agrearea echipelor de intervenție specială la nivel național, formată din experți avizați și asigurarea coordonării și funcționării eficiente.** Echipe care au rolul de a interveni între, în rezolvarea unor situații conflictuale în habitatele naturale și antropice sau de a salva unele exemplare de urs captive sub diferite forme (laț, diferite încăperi ajunși accidental, etc.) c) **Creșterea numărului de persoane și instruirea persoanelor din cadrul structurilor implicate în managementul speciei.** Transferul experienței dintr-o zonă în alta cu privire la managementul speciei urs brun – și de la o țară la alta. d) **Instruirea persoanelor implicate în aplicarea măsurilor de reducere și control al pagubelor produse de urs**: 1. Informarea factorilor interesați privind atribuțiile structurilor implicate în managementul speciei(Autorități locale / DSV/ Agenți economici cu activități în habitatul ursului/Poliție/Jandarmi). 2. Informarea factorilor de interes privind sistemul de compensare a pagubelor și măsurile de conservare existente. **e) Realizarea, dotarea sau extinderea unor centre de reabilitare a unor exemplare de urs cu probleme (orfani, accidente, etc.) la nivel regional.** **f) Realizarea / sprjinirea dezvoltării de centre (sanctuare) cu rol educațional și turistic pentru exemplarele care nu mai pot fi reabilitate / lăsate în libertate.**
Rezultate	1. Management conservativ al speciei urs brun asigurat de instituții bazat pe proceduri, infrastructură specifică și personal calificat; 2. Echipe de specialiști avizați să intervină în salvarea ursului din cazuri conflictuale om-urs. 3. Funcționarea unor centre de reabilitare a urșilor și a unor centre cu rol educațional și turistic cu privire la specia urs brun.
Responsabil	Ministerul Mediului; Agențiile pentru Protecția Mediului județene, Garda Națională de Mediu, Gărzile Forestiere; Gestionari de fonduri cinegetice.
Termen	Permanent
Urgență	2
Beneficiu	4

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

ACȚIUNE 5.2.	**Îmbunătățirea cadrului legal și aplicarea prevederilor legale**
Obiective	Asigurarea unui cadru administrativ eficient, care să întărească sistemul de management al speciei urs brun la nivel național, astfel încât să se păstreze starea de conservare favorabilă.
Motivația	Cadrul legal care reglementează managementul speciei urs brun în România are nevoie de modificări/completări, astfel încât să acopere atât necesitățile speciei, cât și pe ale oamenilor.
Descriere	**a) Modificarea legislației în vederea eficientizării și completării sistemului de acordare a despăgubirilor pentru pagubele produse;** **b) Modificarea legislației pentru facilitarea intervențiilor speciale eficiente a specialiștilor avizați, prin acțiuni de capturare prin imobilizare chimică, utilizând substanțe tranchilizante;** **c) Modificarea legislației pentru facilitarea intervențiilor de urgență în intravilan / utilizarea armelor de foc în cazuri speciale pentru protecția oamenilor;** **d) Armonizarea și implementarea reglementărilor din domeniul managementului cinegetic și silvic pentru includerea măsurilor de reducere a impactului acestor activități asupra populației de urs brun și habitatelor specifice.** **e) Îmbunătățirea controlului privind respectarea prevederilor legale și aplicarea sancțiunilor.** 1. Îmbunatățirea cadrului legal pentru o mai bună colaborare între instituțiile / organismele abilitate în prevenirea și combaterea braconajului cinegetic; 2. Creșterea capacității instituționale / specializarea pesonalului din instituțiile / organismele abilitate în prevenirea și combaterea braconajului cinegetic; 3. Modificarea cadrului legal pentru creșterea eficienței acțiunilor de prevenire și combatere a braconajului cinegetic, inclusiv prin clasificarea braconajului cu arme de foc ca infracțiune de mare risc social; 4. Recomandări pentru organele de urmărire penală cu privire la problemele actuale ale managementul speciei urs brun (braconaj); 5. Declararea blănurilor și craniilor de urs la Agențiile pentru Protecția Mediului județene, deținute de vânători sau diferite persoane fizice și juridice. Măsură reglementată de Ministerul Mediului prin structurile sale județene.
Rezultate	1. Starea de conservare favorabilă a speciei urs brun în România. 2. Nivel de acceptanță ridicat față de specia urs brun în România.
Responsabil	Ministerul Mediului; Agențiile pentru Protecția Mediului județene, Garda Națională de Mediu, Gărzile Forestiere; Institute și organizații de cercetare, ONG-uri, Gestionari de fonduri cinegetice.
Termen	Permanent
Urgență	2
Beneficiu	4

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU MINISTERUL MEDIULUI *

6. Mijloace pentru implementarea Planului de acțiune

Pentru implementarea planului de acțiune, elementele esențiale sunt:

a) Stabilirea/aplicarea metodelor și a protocoalelor standard pentru monitorizarea și evaluarea populației, pentru colectarea probelor biologice/genetice și instruirea persoanelor implicate în aplicarea acestor protocoale.

b) Realizarea cadrului de colectare a datelor relevante pentru evaluarea stării de conservare, inclusiv a presiunilor și amenințărilor la nivel național, și asigurarea accesului publicului și factorilor interesați la aceste informații;

c) Zonarea metodelor de management aplicate asupra populației de urs din România, în funcție de interesele de conservare a speciei, de prevenire și reducere a conflictelor și pagubelor produse de specie.

d) Stabilirea unor criterii clare de control al mărimii populației, astfel încât populația de urs să fie în echilibru cu interesele de conservare a speciei pe termen scurt, mediu și lung și cu interesele sociale, culturale și economice.

e) Funcționarea Grupului de lucru pentru conservarea carnivorelor mari din România care să asigure sprijinul științific și tehnic necesar fundamentării deciziilor;

f) Organizarea și funcționarea echipelor de intervenție care să asigure acționarea rapidă și eficientă în teren în situații de risc pentru populația locală sau care necesită salvarea unor exemplare de urs;

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MEDIULUI
MINISTRU

7. Concluzii

Planul de acțiune al populației de urs brun din România a fost elaborat de echipa proiectului LIFE FOR BEAR în perioada ianuarie 2015 – martie 2018 și a trecut prin patru etape de consultare cu specialiști din institute/instituții/entități/universități/organizații non-guvernamentale, implicate în managementul, conservarea și cercetarea speciei urs brun. În urma etapelor de consultare a rezultat o variantă consolidată a planului de acțiune, unde au fost armonizate necesitățile speciei din punct de vedere ecologic, etologic, conservativ, social și economic.

Planul de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România va fi parte integrată a "Planului de management pentru conservarea populației de urs brun din România". Planul de management va fi finalizat pe baza rezultatelor proiectului LIFE FOR BEAR și a altor proiecte cu finanțare LIFE NATURA derulate în România și va fi transmis Ministerului Mediului după finalizare. Menționăm că proiectul LIFE FOR BEAR se finalizează în luna octombrie 2019 conform Acordului Grant LIFE13 NAT/RO/001154.

Data: 01.06.2018

Manager proiect LIFE FOR BEAR
Ramon JURJ

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

Bibliografie

Anon (2005). Management and action plan for the bear population in Romania. Ministry of Agriculture, Forestry and Rural Development and Ministry of Environment and Water Management, Bucharest. 79 pp.

Boitani, L., F. Alvarez, O. Anders, H. Andren, E. Avanzinelli, V. Balys, J. C. Blanco, U. Breitenmoser, G. Chapron, P. Ciucci, A. Dutsov, C. Groff, D. Huber, O. Ionescu, F. Knauer, I. Kojola, J. Kubala, M. Kutal, J. Linnell, A. Majic, P. Mannil, R. Manz, F. Marucco, D. Melovski, A. Molinari, H. Norberg, S. Nowak, J. Ozolins, S. Palazon, H. Potocnik, P.-Y. Quenette, I. Reinhardt, R. Rigg, N. Selva, A. Sergiel, M. Shkvyria, J. Swenson, A. Trajce, M. Von Arx, M. Wolfl, U. Wotschikowsky, D. Zlatanova, 2015. Key actions for Large Carnivore populations in Europe. Institute of Applied Ecology (Rome, Italy). Report to DG Environment, European Commission, Bruxelles. Contract no. 07.0307/2013/654446/SER/B3.

Botnariuc N. and Tatole V. (eds) (2005). Cartea Roşie a vertebratelor din România, Academia Română şi Muzeul Naţional de Istorie Naturală „Grigore Antipa", Curtea Veche Publishing, Bucharest.

Cazacu C., Adamescu M., Ionescu O., Ionescu G., Jurj R., Popa M., Cazacu R., Cotovelea A. (2014). Mapping trends of large and medium size carnivores of conservation interest in Romania. Annals of Forest Research, 57(1), 97-107. doi:10.15287/afr.2014.170

Cotovelea A., Sofletea N., Ionescu G., Ionescu O. (2013). Genetic approaches for Romanian brown bear (*Ursus arctos*) conservation. Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series II: Vol.6 (55) No.1: 19-26.

Kaczensky P., Chapron G., von Arx M., Huber D., Andrén H., Linnell J. (eds) (2013). Status, management and distribution of large carnivores – bear, lynx, wolf & wolverine – in Europe - part 1, Istituto di Ecologia Applicata, Rome, Italy (prepared for the EC with the assistance of Istituto di Ecologia Applicata and with the contributions of the IUCN/SSC Large Carnivore Initiative for Europe (chair: Luigi Boitani) under contract N°070307/2012/629085/SER/B3), 72p.

Kleven O., Hallström B.M., Hailer F., Janke A., Hagen S.B., Kopatz A., Eiken H. G. (2012). Identification and evaluation of novel di- and tetranucleotide microsatellite markers from the brown bear (*Ursus arctos*). Conservation Genet Resour. 4 : 737-741.

McLellan B.N., Servheen C., Huber D. (IUCN SSC Bear Specialist Group) (2008). *Ursus arctos*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

Mertens A., Ionescu O. (2001). Ursul – ecologie, etologie, management. Haco International.

Servheen C., Herrero S., Peyton, B. (1999). Bears. Status Survey and Conservation Action Plan. IUCN/SSC Bear and Polar Bear Specialist Groups, Gland, Switzerland.

Straka M., Paule L., Ionescu O., Stofik J., Adamec M. (2012). Microsatellite diversity and structure of Carpathian brown bears (Ursus arctos): consequences of human caused fragmentation. Conservation genetics, 13 : 153-164.

Swenson J., Gerstl N., Dahle B., Zedrosser A. (2000). Action plan for the conservation of the brown bear in Europe (*Ursus arctos*). Council of Europe, Strasbourg, France.

Taberlet P. and Bouvet J., (1994). Mitochondrial DNA polymorphism, phylogeography, and conservation genetics of the brown bear (*Ursus arctos*) in Europe. Proceedings of the Royal Society of London, Series B, 255 : 195–200.

GUVERNUL ROMÂNIEI * MINISTRU * MINISTERUL MEDIULUI

Temple H.J. and Terry A. (Compilers) (2007). The Status and Distribution of European Mammals. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. viii + 48pp.